

คู่มือฝึกอบรมการจัดทำข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน
สำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

จัดทำโดย :

สนับสนุนโดย :

Asia Indigenous Peoples Pact

EUROPEAN UNION

คู่มือฝึกอบรบการจัดทำข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

ออกแบบรูปเล่ม นางสาวกาญจนา มะหรั่ง

เครดิตภาพ: นายพนม ทะโน

ปรับปรุงเอกสารโดย:

มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (ม.ก.ส)

188/1459 ซอย 22 หมู่บ้านคุรุสภา ต.สันนาเม็ง อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

โทร 0622912000

Website: www.ipf.or.th

www.eihrdthailand.net

คู่มือนี้ผลิตขึ้นด้วยการสนับสนุนของสหภาพยุโรป และมูลนิธิประสานความร่วมมือในเอเชีย (AIPP)

คำออกตัว: ข้อคิดเห็นที่แสดงออกในที่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นความเห็นของสหภาพยุโรปและ AIPP

ข้อความและข้อมูลในคู่มือนี้อาจผลิตซ้ำได้หากไม่ใช่เป็นการจัดทำเพื่อการค้า โดยให้กล่าวถึงเจ้าของลิขสิทธิ์

เนื้อหาในสิ่งพิมพ์นี้ถือเป็นการรับประกันความรับผิดชอบของมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อมแต่เพียงผู้เดียว

คำนำ

ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่เป็นชนเผ่าพื้นเมืองอาศัยอยู่กระจายทั่วทุกภูมิภาค ชนเผ่าพื้นเมืองหลายกลุ่มยังคงดำรงอัตลักษณ์ทางภาษา มีการสืบสานวิถีภูมิปัญญาตามจารีตประเพณีอันมีคุณค่าในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของชาติ และยังมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยบัญญัติไว้ในมาตราที่ 70 ว่า “รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิต ในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน...”

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองยังประสบปัญหาและข้อท้าทายในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เกิดเหตุความรุนแรงและมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชนเผ่าพื้นเมืองอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น กรณีที่เกิดขึ้นกับบิลลี หรือนายพอลละจี รักจงเจริญ เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2557 ซึ่งหายตัวไปหลังถูกควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ หรือกรณีการวิสามัญฆาตกรรม นักกิจกรรมเยาวชนชาวลาหู่ “ชัยภูมิ ป่าแส” ซึ่งยังไม่สามารถเอาผิดกับผู้ก่อเหตุได้ เหตุการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการข่มขู่ คุกคาม และทำร้ายนักปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้นยังคงมีอยู่ในประเทศ ยังไม่มีกลไกที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับให้ความช่วยเหลือนักปกป้องสิทธิเหล่านี้ ตลอดจนตัวนักปกป้องสิทธิเองยังไม่ตระหนักถึงความเสี่ยงที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ ขาดความรู้ในการเข้าถึงช่องทางกฎหมายและความช่วยเหลือที่มีอยู่ ตลอดจนขาดทักษะในการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

หนังสือ “คู่มือฝึกอบรมการจัดทำข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย” เล่มนี้ ได้รวบรวมแนวปฏิบัติสำหรับ นักปกป้องสิทธิจากหลาย ๆ แห่ง มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ของชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ส่วนคือ 1) การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชนสากล สิทธิชนเผ่าพื้นเมือง สิทธินักปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศ และข้อตกลงหรือพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ 2) การประเมินความเสี่ยงของนักปกป้องสิทธิ 3) เครื่องมือในการเก็บข้อมูลสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ผู้ใช้สามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของตนหรือชุมชนได้ และ 4) การนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์เพื่อการรณรงค์และแก้ไขปัญหาของตนเอง

มูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม ในนามคณะผู้ปรับปรุงและจัดทำคู่มือฝึกอบรมเล่มนี้ขึ้นมา ใคร่ขอขอบพระคุณมูลนิธิเพื่อการประสานความร่วมมือชนเผ่าพื้นเมืองเอเชีย หรือ เอไอพีพี และ IWGIA ที่อนุเคราะห์ให้ใช้คู่มือภาคสนามของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมืองว่าด้วยการจัดทำเอกสารและงานสนับสนุนสิทธิมนุษยชนมาใช้ปรับปรุงให้เหมาะกับชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย นอกจากนี้ทางมูลนิธิฯ ยัง

ค

ใครขอขอบคุณ Frontline Defenders, Protection International, International Accountability Project สำหรับการอนุญาตให้ใช้คู่มือและเอกสารมาประกอบการจัดทำคู่มือฝึกอบรมเล่มนี้ ทางมูลนิธิฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยและบุคคลที่สนใจทั่วไปจะได้ใช้ประโยชน์จากคู่มือฉบับนี้ ในการปกป้องสิทธิของตนเองชุมชนต่อไป

กิตติศักดิ์ รัตนกระจ่างศรี

ผู้อำนวยการมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อม (ม.ก.ส.)

สารบัญ

คำนำ	ข
สารบัญ	ง
ชุดฝึกอบรมที่ 1: แนวคิดและหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนสากล สิทธิชนเผ่าพื้นเมือง และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน	1
- แนวคิดและหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนสากล	4
- สิทธิชนเผ่าพื้นเมือง	11
- นักปกป้องสิทธิมนุษยชน	13
ชุดฝึกอบรมที่ 2: คู่มือการประเมินความเสี่ยงสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมือง	15
- เข้าใจความเสี่ยง	16
- การประเมินความเสี่ยง	17
ชุดการฝึกอบรมที่ 3: การจัดทำเอกสารข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน	22
- การจัดทำเอกสารสิทธิมนุษยชนคืออะไร	23
- ขั้นตอนสำคัญของการจัดทำข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน	25
- การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและสรุป	32
ชุดการฝึกอบรมที่ 4: การรณรงค์	39
- ความหมายและความสำคัญของการรณรงค์	39
- การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการรณรงค์ และกำหนดตัวชี้วัด	40
- การทำแผนเชิงปฏิบัติการ	44
ภาคผนวก	
- แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน	47
- แบบสำรวจความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในชุมชน	51
- แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย	90
เอกสารอ้างอิง	จ

ชุดฝึกอบรมที่ 1

แนวคิดและหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนสากล สิทธิชนเผ่าพื้นเมือง และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

วัตถุประสงค์

ให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนสากล สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อใช้เป็นฐานในการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะในการวิเคราะห์ ความเสี่ยงและการจัดทำข้อมูลสิทธิมนุษยชนในชุดฝึกอบรมถัดไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนสากล สิทธิชนเผ่าพื้นเมือง และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและอธิบายให้สมาชิกในชุมชนหรือผู้ที่สนใจทั่วไปได้

ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 ชั่วโมง เนื้อหาละ 1 ชั่วโมง

วิธีการ

เนื้อหาการฝึกอบรมในชุดนี้มีทั้งหมด 3 เรื่อง คือ แนวคิดและหลักการสิทธิมนุษยชนสากล สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ในการฝึกอบรมให้เริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการสิทธิมนุษยชนสากลก่อน โดยการตั้งคำถามปลายเปิดให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ถ้าผู้เข้าร่วมไม่กล้าแสดงออกให้ใช้กระดาษบัตรคำแจกให้คนละใบและเขียนเกี่ยวกับความเข้าใจของตนเองในเรื่อง “สิทธิมนุษยชนคืออะไร” จากนั้นให้ผู้เอื้อรวบรวม จัดกลุ่มเนื้อหา สรุปประเด็น และติดไว้บนกระดาษชาร์ต แขนงหรือติดไว้ข้างฝาเพื่อให้ผู้เข้าร่วมย้อนกลับมาดูอีกครั้งหลังจากที่การฝึกอบรมในชุดนี้เสร็จแล้ว

หลังจากนั้นให้ผู้เอื้ออำนวยความสะดวกแนวคิดและหลักการสิทธิมนุษยชนสากลให้ผู้เข้าร่วมฟัง โดยใช้เพาเวอร์พอยท์ หรือ มายแมป ขึ้นอยู่กับว่าสถานที่ฝึกอบรมว่าเป็นแบบไหน? จากนั้นให้ผู้เอื้อเปิดให้มีการซักถาม แลกเปลี่ยนและสรุปประเด็นสำคัญอีกครั้ง และแนะนำว่าถ้าต้องการเรียนรู้เนื้อหาเพิ่มเติมให้ไปค้นหาได้จากที่ไหนบ้าง?

ในส่วนของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ “สิทธิชนเผ่าพื้นเมือง” ให้ผู้เอื้ออำนวยความสะดวกคำถามนำว่า “พวกเราคิดว่าชนเผ่าพื้นเมืองคือใคร?” “ตัวเราเป็นชนเผ่าพื้นเมืองหรือไม่?” แล้วให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น อาจใช้วิธีการจับคู่ พูดคุยและให้ตัวแทนนำเสนอ หรือ ใช้กระดาษบัตรคำแจกให้ผู้เข้าร่วมแต่ละคนเขียน และส่งกลับไปให้ผู้เอื้ออำนวยความสะดวกจัดกลุ่มประเด็น สรุปเนื้อหาและชวนอภิปรายถกเถียงกันก็ได้ จากนั้นให้ผู้เอื้ออำนวยความสะดวกเนื้อหาเกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมือง โดยใช้สไลด์ หรือ กระดาษชาร์ตก็ได้ เสร็จแล้วให้ผู้เอื้อเปิดให้มีการซักถามและสรุปเนื้อหาการฝึกอบรม รวมทั้งแนะนำแหล่งข้อมูลที่จะไปค้นคว้า ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

เนื้อหาสุดท้ายใช้กระบวนการเดียวกัน คือ ให้ผู้เอื้อตั้งคำถามว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชนคือใคร” “นักปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องทำอะไรบ้าง” แล้วให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น จากนั้นให้ผู้เอื้อสรุปเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมฟัง เสร็จแล้วเปิดให้มีการซักถามและสรุปเนื้อหา

เครื่องมือและอุปกรณ์

- สไลด์เพาเวอร์พอยท์
- กระดาษบัตรคำคละสี และขนาด
- กระดาษชาร์ต
- ปากกาเคมี หรือ สีเขียน
- เทปขาว

- กระดานสำหรับติดกระดาษชาร์ท
- กรรไกร

เอกสารศึกษาและอ่านเพิ่มเติม

ดูรายละเอียดด้านท้ายของเนื้อหาแต่ละประเด็น

ข้อมูลพื้นฐานประกอบการฝึกอบรม

ก. แนวคิดและหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนสากล

1. สิทธิมนุษยชนคืออะไร?

คำว่า สิทธิมนุษยชนนั้นไม่มีการให้คำนิยามความหมายของคำๆนี้โดยตรง ส่วนใหญ่จะอธิบายคำปรารภของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights – UDHR) และเนื้อหาของปฏิญญา ในข้อที่ 1 และ 2 ว่า สิทธิมนุษยชนนั้นคืออะไร

คำปรารภนี้ คือ *“โดยที่การยอมรับศักดิ์ศรีแต่กำเนิด และสิทธิที่เท่าเทียมกันและที่ไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งมวลแห่งครอบครัวมนุษยชาติ เป็นพื้นฐานแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก”*

ปฏิญญา ข้อ 1

“มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญานแห่งภราดรภาพ”

ปฏิญญา ข้อ 2

“ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนิดใด อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิด หรือสถานะอื่น นอกเหนือจากนี้ จะไม่มีการแบ่งแยกใดบนพื้นฐานของสถานะทางการเมืองทางกฎหมาย หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนที่บุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนี้จะเป็นเอกราชอยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยอื่นใด”

คำนิยามสิทธิมนุษยชนจึงขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลและองค์กรที่จะอธิบายแนวคิดนี้ในบริบทที่ตนเองเข้าใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาหลักๆ คล้ายกัน เช่น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติปี 2560 มาตรา 5 ระบุว่า “สิทธิมนุษยชน” หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคล บรรดาที่ได้รับ การรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย หรือตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

แอมเนสตี้ (Amnesty International) ได้นิยามว่า สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เป็นของพวกเราทุกคน ไม่ว่าเราจะเป็นใคร หรืออยู่ที่ไหนบนโลกใบนี้ ไม่ว่าคุณจะมีฐานะอะไร หรือใช้ชีวิตแบบไหนก็ตาม สิทธิมนุษยชนไม่สามารถถูกพรากไปได้ แต่บางครั้งสิทธิมนุษยชนอาจถูกจำกัด เช่น ถ้าคุณทำผิดกฎหมายหรือกระทำการที่อาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งนี้ สิทธิมนุษยชนนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าความเป็นมนุษย์ เช่น ความมีศักดิ์ศรี ความยุติธรรม ความเท่าเทียม ความเคารพ และความเป็นอิสระ นอกจากนี้สิทธิ

มนุษยชนนั้นไม่ได้เป็นเพียงแค่แนวคิดที่เป็นนามธรรมเท่านั้น เพราะสิทธิมนุษยชนคือแนวคิดที่ได้รับการนิยาม และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย (<https://www.amnesty.or.th/latest/blog/62/>)

ในเอกสารชุดความรู้ “สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี” ของกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้อธิบายว่า สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีเกียรติศักดิ์ประจำตัว สิทธิมนุษยชนไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ สิทธินี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนที่ต้องได้รับ ในฐานะที่เป็นคน ซึ่งทำให้คนๆนั้นมีชีวิตอยู่รอดได้อย่างมีความเหมาะสมแก่ความเป็นคนและสามารถมีการพัฒนาตนเองได้ และได้จำแนกสิทธิมนุษยชนออกเป็น 2 ระดับ คือ

ระดับแรก สิทธิมนุษยชนนั้นเป็นสิทธิที่ติดตัวคนทุกคนมาแต่เกิด ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ อยู่เหนือกฎหมายและอำนาจใดๆ ของรัฐทุกรัฐ สิทธิเหล่านี้ เช่น สิทธิในชีวิต ห้ามฆ่าหรือทำร้ายต่อชีวิต ห้ามการค้ามนุษย์ ห้ามทรมานอย่างโหดร้าย สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายมารองรับ สิทธิเหล่านี้ก็ดำรงอยู่ ซึ่งอย่างน้อยอยู่ในมโนธรรมสำนึกถึงบาปบุญคุณโทษที่อยู่ในตัวของแต่ละคน เช่น แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการฆ่าคนเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่คนทุกคนมีสำนึกรู้ได้เองว่าการฆ่าคนนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม เป็นบาปในทางศาสนา เป็นต้น

ระดับที่สอง เป็นสิทธิที่ต้องได้รับการรับรองในรูปแบบของกฎหมาย หรือ ต้องได้รับการคุ้มครองโดยรัฐบาล ได้แก่ การได้รับสัญชาติ การมีงานทำ การได้รับความคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคของหญิงชาย สิทธิของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกันการว่างงาน การได้รับบริการทางด้านสาธารณสุข การสามารถแสดงออกทางด้านวัฒนธรรมอย่างอิสระ สามารถได้รับความเพลิดเพลินจากศิลปะ วัฒนธรรมในกลุ่มของตน เป็นต้น

2. แนวคิดหลักของสิทธิมนุษยชน คือ สิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงจะได้รับในฐานะที่เป็นคนโดยไม่มีแบ่งแยกเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือแนวคิดอื่น ๆ เผ่าพันธุ์หรือสังคม ทรัพย์สินถิ่นกำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ

3. หลักการหรือคุณลักษณะของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนมีคุณลักษณะเฉพาะ ซึ่งได้รับการยอมรับโดยประชาคมโลก มีดังนี้

ก. ความเป็นสากล: สิทธิมนุษยชนเป็นของมนุษย์ทุกคน

- เหมือนกันหมดสำหรับแต่ละบุคคลโดยไม่คำนึงถึงเพศ ศาสนา ชาติพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมืองหรือเรื่องอื่นๆ สัญชาติ แหล่งกำเนิดทางสังคม หรือสถานภาพอื่นๆ เพื่อให้แน่ใจในการไม่เลือกปฏิบัติ
- ใช้กับทุกคน ทุกที่

ข. พრაกไปไม่ได้: สิทธิมนุษยชนไม่สามารถถูกพรากไปจากเราได้

- สิทธิมนุษยชนไม่ใช่การให้ ไปซื้อเอา หรือสืบทอด ปัจเจกบุคคลแต่ละคนเป็นผู้ทรงสิทธิ (มีสิทธิ) เพราะว่าพวกเขาเกิดมาพร้อมกับสิทธิเหล่านี้เพื่อมีชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี

ค. ไม่สามารถแบ่งแยกได้ เพราะสิทธิทุกสิทธิล้วนเกี่ยวข้องกัน: รัฐบาลไม่สามารถเลือกที่จะเคารพสิทธิใดสิทธิหนึ่งได้ สิทธิทุกสิทธิต้องได้รับการเคารพอย่างเท่าเทียมกัน

4. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ สมัยที่ 3 ได้มีข้อมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก และเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนถือเป็นมาตรฐานที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้ร่วมกันจัดทำเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลก

สาเหตุที่ต้องจัดทำปฏิญญาฯ ฉบับนี้ คือ เพื่อหามาตรการที่เป็นรูปธรรมสำหรับป้องกันไม่ให้เกิดการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นอีก เหมือนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว การย้ายประชาชนในประเทศที่ถูกยึดครอง เป็นต้น

ดังนั้นหลังจากที่มีการก่อตั้งสหประชาชาติและรับรองกฎบัตรในวันที่ 15 เมษายน 2488 แล้ว ที่ประชุมใหญ่มีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (The Commission on Human Rights) ขึ้นในปี 2489 และแต่งตั้งคณะกรรมการร่างเอกสารสหประชาชาติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการได้ยกร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้วเสร็จและเสนอให้สมัชชาใหญ่สหประชาชาติลงมติรับรองและประกาศใช้ในวันที่ 10 ธันวาคม 2491 เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้ใช้เป็นแนวทางในการคุ้มครองดูแลสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองประเทศของตน

สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้แบ่งสิทธิและเสรีภาพออกเป็น 30 หมวด ซึ่งสามารถนำมาจัดกลุ่มได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. สิทธิมนุษยชนเบื้องต้น (ข้อที่ 1-3)
2. สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ข้อที่4-23)
3. สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ข้อที่ 24-27)
4. หน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคนต่อระเบียบสังคม และการรับรองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานระหว่างประเทศ (ข้อที่28-30)

สาระสำคัญของแต่ละข้อของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมีดังนี้

1. เราทุกคนเกิดมาเมื่ออิสระ มีศักดิ์ศรีและสิทธิที่เสมอภาคกัน
2. แม้เราจะมี ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือความคิดแต่เราทุกคนมีความเป็นมนุษย์เหมือนกันจึงควรปฏิบัติต่อกันด้วยไมตรีจิต เหมือนพี่น้องโดยไม่มี การแบ่งแยก
3. เราทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต มีเสรีภาพ และมีความมั่นคงปลอดภัย
4. ไม่มีใครมีสิทธิที่จะมาเอาเราไปเป็นทาส หรือปฏิบัติกับเราเยี่ยงทาส
5. ไม่มีใครมีสิทธิที่จะทรมานเรา หรือลงโทษเราอย่างโหดร้ายไร้มนุษยชน
6. เราทุกคนเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความเท่าเทียมกับคนอื่น จึงควรเคารพความเป็นบุคคลของกันและกัน ตามกฎหมาย
7. เราทุกคนเท่าเทียมกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน
8. เราทุกคนมีสิทธิที่จะร้องขอความช่วยเหลือต่อศาล หากสิทธิของเราถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
9. ไม่มีใครมีสิทธิมาจับกุมคุมขังเราได้ตามใจชอบ
10. หากเราต้องขึ้นศาลเราก็มีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม
11. หากเราถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา เราก็มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีหลักฐานพิสูจน์ได้แน่ชัดว่ากระทำความผิดจริง
12. ไม่มีใครมีสิทธิที่จะมาก้าวล่วงความเป็นส่วนตัว หรือครอบครัวของเรา หรือมาทำลายชื่อเสียงของเรา
13. ทุกคนมีสิทธิอิสรภาพแห่งการเคลื่อนย้ายและการอยู่อาศัยภายในพรมแดนของแต่ละรัฐ และมีสิทธิที่จะออกนอกประเทศตนเองหรือกลับสู่ประเทศของตนได้

14. หากชีวิตของเราตกอยู่ในอันตราย ภายในประเทศของเราเอง เราก็มีสิทธิที่จะหนีภัยไปอยู่อาศัยในประเทศอื่น
15. เราทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติและสามารถเปลี่ยนแปลงสัญชาติของตนเองได้
16. ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติทางพื้นฐานสังคม เพราะฉะนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ และชายหญิงที่มีอายุครบบริบูรณ์ตามกฎหมายแล้วทุกคน มีสิทธิที่จะสามารถและสร้างครอบครัวของตนเองได้
17. เรามีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของสิ่งของของเรา และไม่มีใครมีสิทธิที่จะเอาทรัพย์สินของเราไปโดยที่เราไม่อนุญาต
18. เราทุกคนมีสิทธิในการเปลี่ยนศาสนาหรือความเชื่อ และมีอิสรภาพในการแสดงออกทางศาสนาหรือความเชื่อของตนในชุมชนหรือในพื้นที่สาธารณะ
19. เราทุกคนมีอิสรภาพที่จะพูดหรือแสดงออกในสิ่งที่เราคิด และแบ่งปันความเห็นของเราให้คนอื่นได้ทราบ
20. ทุกคนมีสิทธิในการชุมนุมและการสมาคมโดยสันติ
21. ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศของตน ทั้งโดยทางตรงหรือทางผู้แทนซึ่งมาจากการเลือกตั้งรวมทั้งทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค
22. สมาชิกทุกคนของสังคมมีสิทธิในการเข้าถึงหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
23. ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน สามารถเลือกงานได้โดยอิสระและมีการคุ้มครองเมื่อเกิดการว่างงาน รวมทั้งทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างเท่าเทียมกัน สำหรับงานที่เท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้งหรือเข้าร่วมสหภาพแรงงาน
24. เมื่อเราทำงาน เรามีสิทธิที่จะหยุดพักผ่อนและผ่อนคลายจากการทำงานเป็นครั้งคราว โดยพักผ่อนดังกล่าวจะต้องได้รับค่าจ้าง
25. เราทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และการบริการสาธารณสุขที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตที่ดีของเราและของครอบครัว
เราทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลจากสังคม เมื่อเราว่างงาน เจ็บป่วย พิการ หรือแก่ชรา แม่และเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลรักษา ช่วยเหลือเป็นพิเศษ
26. ทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น
27. ทุกคนมีสิทธิที่เข้าร่วมในวัฒนธรรมของชุมชนอย่างอิสระ และทุกคนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์อันเกิดจากการประดิษฐ์กรรมทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและศิลปกรรมซึ่งตนเป็นผู้สร้างขึ้น

28. เราทุกคนมีสิทธิที่จะมีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี อันจะช่วยให้เราสามารถใช้อิทธิพลและอิสรภาพ ที่ระบุอยู่ในปฏิญญาฉบับนี้ได้อย่างเต็มที่
29. เราทุกคนมีหน้าที่ต่อส่วนรวม การใช้สิทธิต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมายและไม่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน
30. ไม่มีใครมีสิทธิที่จะมาทำลายสิทธิ และอิสรภาพเหล่านี้ หรือเอาสิทธิ และอิสรภาพเหล่านี้ไปจากตัวเรา

5. หน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐ

- รัฐและผู้มีหน้าที่อื่นๆ มีความรับผิดชอบให้เกิดการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชน
 - พวกเขาต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐานและมาตรฐานทางกฎหมายที่ระบุอยู่ในเครื่องมือสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
 - พวกเขาต้องสร้างกลไกเพื่อการบังคับใช้สิทธิและจัดทำมาตรการที่มีประสิทธิผลที่จะทำให้พวกเขาต้องรับผิดชอบ หากไม่บรรลุตามมาตรฐานของสิทธิมนุษยชน
 - หากพวกเขาไม่ปฏิบัติตาม ผู้ทรงสิทธิที่เดือดร้อนมีสิทธิที่จะดำเนินขั้นตอนเพื่อการเยียวยาที่เหมาะสมต่อศาลผู้มีความเชี่ยวชาญหรือผู้ตัดสินอื่นตามกฎหมายระเบียบและขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด
- นักปกป้องสิทธิมนุษยชน องค์กร ประชาสังคม สื่อ และปัจเจกบุคคลมีบทบาทสำคัญในการกำกับรัฐบาลให้รับผิดชอบในพันธกรณีที่จะต้องยึดถือเรื่องสิทธิมนุษยชน
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) ได้ระบุถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไว้หลายมาตราด้วยกัน เช่น ในมาตรา 4 นั้นระบุว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" และ ในหมวดที่ 3 ซึ่งเป็นหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตราที่ 25 ถึง 49 ยังได้บรรยายขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในหลายด้านด้วยกัน เช่น ความยุติธรรมทางอาญา การศึกษา การไม่เลือกปฏิบัติ เสรีภาพในการแสดงออก การไม่ก้าวก่ายชีวิตส่วนตัว และข่าวของเครื่องใช้ส่วนตัว เป็นต้น
- นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดทำ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ปี 2562-2566 เพื่อให้ทุกภาคส่วนนำไปใช้ในการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิของประชาชนในประเทศต่อไป

6. กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศไทยรับรอง

ประเทศไทยเป็นภาคีสถิติสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนแล้ว จำนวน 7 ฉบับ จากทั้งหมด 9 ฉบับ ได้แก่

- 1.อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (CERD) (1969/2512) ปี 2546
- 2.กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) (1976/2519) ปี 2539
- 3.กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) (1976/2519) ปี 2542
- 4.อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) (1981/2524) ปี 2528
- 5.อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) (1990/2533) ปี 2535
- 6.อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) (1987/2530) ปี 2550
- 7.อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (CRPD) (2008/2551) ปี 2551
- 8.อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานย้ายถิ่นและสมาชิกในครอบครัว (CRMW) (2003/2546)
ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคี อยู่ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงแรงงาน
- 9.อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (CED) (2010/2553)
ประเทศไทยได้ลงนามแล้วในปี 2555 แต่ยังไม่ทำให้สัตยาบัน

การลงนามนี้ทำให้ประเทศไทยมีพันธะผูกพันในการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมไปถึงข้อตกลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการประชุมระดับโลก โดยองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่หลักในการทำงานเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย คือ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

ข. สิทธิชนเผ่าพื้นเมือง

1. ชนเผ่าพื้นเมืองคือใคร?

คำว่าชนเผ่าพื้นเมืองนั้นไม่มีคำนิยามที่เป็นสากล เนื่องจากชนเผ่าพื้นเมืองทั่วโลกมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูงมาก การนิยามให้ครอบคลุมลักษณะที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรมและสภาพภูมิศาสตร์ที่หลากหลายนี้ จึงเป็นเรื่องที่ยาก และอาจเป็นการละเมิดสิทธิของชนเผ่าพื้นเมือง

แต่เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับชนเผ่าพื้นเมือง ทางสหประชาชาติจึงได้กำหนดลักษณะสำคัญๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นชนเผ่าพื้นเมืองไว้ดังนี้

ชนเผ่าพื้นเมือง คือ

- ประชาชนผู้ที่ได้พัฒนาความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ในเขตแดนของตนที่นับย้อนหลังจากสังคมก่อนการรุกรานและก่อนอาณานิคม และมีความเชื่อมโยงเหนียวแน่นกับเขตแดนและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของตน
- พวกเขาพิจารณาตนเองว่าแตกต่างไปจากภาคส่วนอื่นๆ ของสังคม
- ในปัจจุบัน พวกเขาพร้อมกันเป็นภาคส่วนที่ไม่ครอบงำของสังคม
- พวกเขากำหนดที่จะอนุรักษ์ พัฒนาและถ่ายทอดแก่คนรุ่นอนาคตในเขตแดนบรรพบุรุษของตน และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของพวกเขา ที่เป็นพื้นฐานของการดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องของพวกเขาในฐานะประชาชน สอดคล้องกับแบบแผนทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคมและระบบกฎหมายของตน¹

บุคคลผู้เป็นชนเผ่าพื้นเมือง

- คือปัจเจกบุคคลผู้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองโดยการระบุตนเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมืองและได้รับการรับรองและยอมรับโดยชุมชนว่าเป็นสมาชิกคนหนึ่ง

2. ปฏิญญาสหประชาชาติคืออะไร?

สหประชาชาติได้ประกาศรับรองให้ ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples - UNDRIP) เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มุ่งส่งเสริม

¹ Jose Martinez R. Cob. UN Doc. E/CN.4/Sub.2/1986/7 and Add. 1-4. ข้อสรุปและข้อเสนอแนะของการศึกษา ในภาคผนวก ๔ ยังค้นหาได้เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์จำหน่ายของสหประชาชาติ (U.N. Sales No. E.86.XIV.3). การศึกษานี้ดำเนินการในปี ๒๕๑๕ และแล้วเสร็จในปี ๒๕๒๙ ดังนั้น จึงเป็นการศึกษาที่มีความหนาวย่างที่สุด จากข้อเขียน ๓๗ เรื่อง

และคุ้มครองสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองทั่วโลกและได้จัดทำกรอบงานที่เป็นสากลเกี่ยวกับมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อการดำรงอยู่ ศักดิ์ศรี การอยู่ดีกินดี และสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองโลก เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2550

UNDRIP คือเครื่องมือด้านสิทธิมนุษยชนที่บรรจุและยืนยันสิทธิที่พึงมีอยู่ในบรรดาเครื่องมือสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่ ครอบคลุมทั้งสิทธิส่วนบุคคลและส่วนรวม เพื่อให้บรรลุถึงความยุติธรรมทางสังคม การไม่เลือกปฏิบัติและสร้างความเสมอภาคให้พวกเขา ด้วยเหตุนี้ สิทธิที่เขียนไว้ในปฏิญญาฯ ฉบับนี้จึงมิใช่สิทธิพิเศษหรืออภิสิทธิ์สำหรับชนเผ่าพื้นเมือง แต่เป็นแนวทางการสร้างการยอมรับ การเคารพในศักดิ์ศรี และวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมืองเหมือนกับคนอื่นๆ

UNDRIP กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐเพื่อให้เกิดความเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของชนเผ่าพื้นเมือง

3. สิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองคืออะไร?

สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองดังได้กล่าวมาแล้วว่าไม่ใช่สิทธิพิเศษ แต่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับการอยู่รอด ความเป็นศักดิ์ศรี และความเป็นอยู่ที่ดีของชนเผ่าพื้นเมืองทั่วโลก (มาตรา 43)

สิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองใน UNDRIP สามารถจำแนกได้เป็น ๑๒ ประเภทต่อไปนี้:

- การกำหนดตนเอง รวมทั้งการปกครองตนเองและการมีองค์กรปกครองตนเอง สถาบันจัดการตนเอง อัตลักษณ์และสมาชิกภาพ กฎจารีตประเพณี การปรึกษาหารือและฉันทามติโดยอิสระ ล่วงหน้าและได้รับการบอกแจ้ง
- บุรณภาพทางวัฒนธรรม รวมทั้งภาษา มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาตามประเพณี ทรัพย์สินทางปัญญา
- ที่ดิน เขตแดนและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการรับรองทางกฎหมาย การคุ้มครองและการตัดสินใจ ความ การพินาศทรัพย์สิน การย้ายถิ่นและการลงตั้งถิ่นฐานใหม่ ค่าชดเชย การซ่อมแซมและการแก้ไข สิ่งแวดล้อม ปฏิบัติการทางทหาร
- สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสิทธิในการมีชีวิต บุรณภาพทางกายภาพและจิตใจ เสรีภาพ ความมั่นคง และการคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการล้างเผ่าพันธุ์
- การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมทั้งการมีสัญชาติ
- การคุ้มครองทางกฎหมาย การเข้าถึงความยุติธรรมและการเยียวยา
- การติดต่อข้ามพรมแดน
- เสรีภาพในการแสดงออกและสื่อ รวมทั้งการต่อสู้กับอคติและการโฆษณาชวนเชื่อโดยเลือกปฏิบัติ

- การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไป รวมทั้งสิทธิด้านอาหาร การพัฒนา ความมั่นคงทางสังคม ที่อยู่อาศัยและสุขภาพ
- การศึกษา
- สุขภาพอนามัย
- การมีงานทำและอาชีพ รวมทั้งการใช้แรงงานเด็ก การฝึกอาชีพ

ข้อมูลอ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง

- ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง

ค. นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ความหมายตามคำนิยามของหน่วยงานต่างๆ

อ.ชานาญ จันทรเรือง ได้รวบรวมนิยามเกี่ยวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากที่ต่างๆ ไว้ดังนี้²

1. องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ที่ประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2541 ได้มีมติให้ “ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของบุคคล กลุ่ม และหน่วยงานในสังคม เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล” หรือ “ปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน” (The Declaration on Human Rights Defenders) ซึ่งได้ให้คำจำกัดความถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไว้ว่า “ทุกคนมีสิทธิทั้งโดยปัจเจก และจากการสมาคมกับบุคคลอื่น ในการส่งเสริมและสนับสนุนการคุ้มครองและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ”

สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights - OHCHR) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าภารกิจของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีอะไรบ้าง ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นตัวแทนแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่กลุ่มหรือบุคคล รวมทั้งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 2) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- 3) ทำให้แน่ใจว่าผู้ละเมิดสิทธิได้รับโทษตามกระบวนการทางกฎหมาย
- 4) ให้การสนับสนุนผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

² อ.ชานาญ จันทรเรือง <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/636827>

- 5) สนับสนุนการพัฒนานโยบายของรัฐบาลด้านสิทธิมนุษยชน
- 6) สนับสนุนให้ภาครัฐปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
- 7) ให้ความรู้หรือสนับสนุนการอบรมและการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ยังได้เพิ่มเติมว่า

- แม้ว่าการเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจะไม่ต้องมีคุณสมบัติใดๆ เป็นพิเศษ เราทุกคนสามารถเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้ แต่ต้องคำนึงถึงหลักการที่ระบุไว้ในปฏิญญาว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะเช่นเดียวกับการมีสิทธิต่างๆ

- นักปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องยอมรับหลักสิทธิมนุษยชนสากล จะเลือกปฏิบัติหรือปกป้องสิทธิใดสิทธิหนึ่งเป็นพิเศษและต่อต้านหรือไม่ยอมรับสิทธิด้านอื่นไม่ได้

- วิธีการเรียกร้องสิทธิต้องเป็นไปด้วยแนวทางสันติวิธี

2. สหภาพยุโรป (European Union) นียามตาม “แนวปฏิบัติของสหภาพยุโรปต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน” (European Union Guidelines on Human Rights Defenders) ว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน คือ บุคคล กลุ่ม และหน่วยงานของสังคม ที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล นักปกป้องสิทธิมนุษยชนมุ่งส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิพลเรือนและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งส่งเสริมการคุ้มครองและการปฏิบัติตามสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นักปกป้องสิทธิมนุษยชนยังส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของสมาชิกกลุ่ม เช่น ชุมชนชนเผ่าพื้นเมือง แต่นิยามนี้ไม่ครอบคลุมถึงกลุ่มหรือบุคคลที่ส่งเสริมความรุนแรง”

3. Protection International (PI) คือ องค์กรที่ทำงานด้านการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะ ก็ได้ให้นิยามของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไว้ว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน คือ ผู้ที่ทำงานเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งถูกบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโดยสันติวิธี”

4. Frontline Defenders คือองค์กรที่เป็นมูลนิธิ ระดับสากลที่ทำงานเพื่อคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ก็ได้ให้นิยามของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไว้ว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน คือ บุคคลที่ทำงานด้านสิทธิทุกประเภทโดยไม่ใช้ความรุนแรง เพื่อส่งเสริมปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโดยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจะถูกนิยามจากการกระทำมากกว่าความเชี่ยวชาญ ตำแหน่งหน้าที่ทางกรงานหรือองค์กรที่เขาสังกัด”

5. แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทย ตามที่บันทึกไว้ในแนวนโยบายของแอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทยในการประชุมร่วมกับองค์กรพันธมิตรนั้นถือค่านิยมขององค์การสหประชาชาติไว้เป็นหลักพื้นฐาน แต่คำนึงถึงข้อถกเถียงของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไว้เป็นข้อพิจารณาในแต่ละกรณี โดยอธิบายว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นใครก็ได้ ตั้งแต่ นักข่าว ทนายความ อาจารย์ นักกิจกรรม ผู้นำชุมชน ไปจนถึงชาวไร่ชาวนาและคนธรรมดาทั่วไปที่กล้าลุกขึ้นมาทำเพื่อส่วนรวม

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด พอสรุปได้ว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้นต้องเป็นผู้ใช้ความรุนแรง และต้องยึดหลักการสิทธิมนุษยชนอันเป็นสากลจะเลือกปฏิบัติไม่ได้ โดยพิจารณาจากการกระทำมากกว่าความ เชี่ยวชาญ

ชุดฝึกอบรมที่ 2

คู่มือการประเมินความเสี่ยงสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมือง

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมือง ตระหนักและเข้าใจถึงสถานการณ์และความเสี่ยงที่ตนเอง กำลังเผชิญอยู่ พร้อมทั้งออกแบบมาตรการจัดการและรับมือกับความเสี่ยงเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความ สูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- นักปกป้องสิทธิฯ สามารถใช้เครื่องมือสำหรับประเมินความเสี่ยงของตนเอง สามารถออกแบบแนวทางการ จัดการกับความเสี่ยงได้อย่างเป็นระบบ

กระบวนการ

1. ผู้เอื้อกระบวนการ ชวนกลุ่มเป้าหมายพูดคุยเกี่ยวกับความเสี่ยงที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องพบเจอใน การทำงาน โดยสรุปจากส่วนที่ 1 “เกริ่นนำ”
2. แจกกระดาษบัตรคำ ให้กลุ่มเป้าหมายอธิบายความหมายของคำว่า “ความเสี่ยง” ตามความเข้าใจของ ตนเอง จากนั้นนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่
3. เมื่อทุกคนนำเสนอครบแล้ว ผู้เอื้อสรุปสาระสำคัญ และอธิบายเพิ่มเติมถึงรูปแบบของความเสี่ยง สาเหตุที่ อาจเกิดความเสี่ยง โดยอ้างอิงจากส่วนที่ 2 “ความเสี่ยง”
4. แนะนำสูตรประเมินความเสี่ยง วาดภาพ หรือฉายภาพขึ้นจอ จากนั้นให้แบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม วิเคราะห์และจัดหมวดหมู่ว่า อะไรคือความเสี่ยง ภัยคุกคาม ความเปราะบาง และศักยภาพในการจัดการ
5. แต่ละกลุ่มนำเสนอ และเปิดพื้นที่ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผู้เอื้อกระบวนการสรุปและอ้างอิงจาก ส่วนที่ 3 “ตรวจสอบกับการประเมินของผู้เอื้อ”
6. ให้แต่ละคนวิเคราะห์ความเสี่ยงของตนเอง ตามตารางและสุ่มเลือกมานำเสนอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหาร จัดการเรื่องเวลา
7. เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายสะท้อนความรู้สึกหลังได้ทดลองใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยง และเปิด โอกาสให้มีการซักถาม

ส่วนที่ 1 เข้าใจความเสี่ยง

“ชีวิตเหมือนแขวนอยู่บนเส้นด้าย” มักเป็นคำพูดที่คุ้นชินสำหรับนักกิจกรรมหรือนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ออกมาเรียกร้องความเป็นธรรมและความเท่าเทียมให้กับสังคมหรือชุมชนของตนเอง ซึ่งต่างรู้ดีว่าชีวิตของตนเองนั้นตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการถูกข่มขู่ คุกคาม และทำร้ายได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักปกป้องสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองที่มีความเปราะบางมากกว่า ในขณะที่ศักยภาพในการรับมือกับความเสี่ยงเหล่านั้นมีน้อยกว่าบุคคลทั่วไป

ความท้าทายหลักของนักปกป้องสิทธิส่วนใหญ่คือ ไม่รู้วิธีการประเมินความเสี่ยง และจัดการกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น จนกระทั่งมีเหตุการณ์ความสูญเสียเช่นหลายครั้งที่ผ่านมา ดังนั้นในบทนี้จะอธิบายเครื่องมือพื้นฐานในการประเมินความเสี่ยง และแนวทางในการจัดการ หลีกเลี่ยง หรือลดความเสี่ยงเหล่านั้น ขณะเดียวกันรูปแบบของความเสี่ยงแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละคนด้วย

แลกเปลี่ยน “ความเสี่ยง” ตามความเข้าใจของฉัน

ส่วนที่ 2 การประเมินความเสี่ยง

ลักษณะของความเสี่ยงมีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละประเทศ รวมทั้งวิธีที่ถูกข่มขู่คุกคาม อิทธิพลของผู้ก่อเหตุ ระดับความรุนแรงของความขัดแย้ง และอัตลักษณ์ส่วนบุคคล เช่น พื้นเพ กิจกรรมที่เคลื่อนไหว และที่ตั้งชุมชนหรือบ้าน ในหลายประเทศพบว่านักปกป้องสิทธิที่เป็นสตรี กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และ ชนเผ่าพื้นเมืองที่ทำงานในพื้นที่ห่างไกล มีทรัพยากรน้อย และอยู่ห่างไกลจากหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ บุคคลกลุ่มนี้มีความเสี่ยงสูงกว่าด้วย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปแล้ว “ความเสี่ยง” ที่นักปกป้องสิทธิมัก พบเจอบ่อย ๆ ได้แก่

- การสร้าง “มายาคติ” ต่อนักปกป้องสิทธิ เช่น เป็นพวกต่อต้านรัฐบาล ต่อต้านศาสนา เป็นหุ่นเชิดให้ฝรั่ง (ตะวันตก) เป็นสมาชิกของกองกำลังติดอาวุธ เป็นผู้มฉ้อฉล เป็นพวกค้ายาเสพติด เป็นพวกฉ้อโกง เป็นต้น
- ถูกขัดขวางการเดินทาง เขียนข้อมูลให้ร้ายหรือโจมตี
- โดนแบล็กเมล์ เช่น ชมขู่ ว่า “ถ้าคุณไม่หยุดการเคลื่อนไหว ลูกเมียคุณจะถูกจับนะ”
- เป็นเป้าหมายและถูกจัดการด้วยมาตรการทางการปกครอง เช่น เรียกตรวจรายงานการเงินแบบละเอียด เรียกตรวจเอกสารแสดงความเป็นเจ้าของซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ว่าซื้ออย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ สร้างความยุ่งยากหรือถ่วงเวลาในการจดทะเบียนองค์กร
- ทำร้ายร่างกาย ทั้งลงมือเองหรือผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ตั้งระเบิดเวลา
- ทำลายอาชีพ เช่น บีบให้ตักงาน หรือไล่ออกจากสถานศึกษา
- ทำลายข้าวของ เช่น รถ บ้านหรือสำนักงาน ถูกทำลายหรือเผา
- จับกุม / คุมขัง / จำคุก ขึ้นอยู่กับข้อหาที่โดนอาจมีตั้งแต่คดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท
- ซ้อมทรมาน
- ลักพาตัว - อุ้มหาย
- วิสามัญฆาตกรรม

ผู้ก่อเหตุอาจเป็นเจ้าของบ้านรัฐ, คนของบริษัท ผู้มีอิทธิพลของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือบางที่อาจเป็นคนในชุมชนด้วยกันเองที่เสียผลประโยชน์

ความหมายของคำสำคัญ

1. **ความเสี่ยง** ความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ที่เป็นภัยชีวิต
2. **ภัยคุกคาม** สัญญาณบ่งชี้ว่ามีการมุ่งร้ายให้เกิดความเสียหาย การทำโทษ หรือทำให้เจ็บตัว (อาจเป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว หรือเกิดขึ้นทันทีทันใด)
3. **ศักยภาพ** ต้นทุนใด ๆ ทั้งการเงินและเครือข่ายพันธมิตร ซึ่งจะช่วยให้มีความปลอดภัยมากขึ้น
4. **ความเปราะบาง** (จุดอ่อน) ปัจจัยใด ๆ ก็ตาม ที่เอื้อให้เกิดการคุกคามและทำร้ายให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวง

สูตรคำนวณความเสี่ยง

$$\text{ความเสี่ยง} = \frac{\text{ภัยคุกคาม} \times \text{ความเปราะบาง}}{\text{ศักยภาพในการจัดการ}}$$

แบบทดสอบที่ 1 ทำความเข้าใจความหมาย และสาเหตุของความเสี่ยง

คำชี้แจง ให้แบ่งกลุ่มย่อยและวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีตัวอย่างด้านล่าง ว่าอะไรคือความเสี่ยง ภัยคุกคาม ความเปราะบาง และศักยภาพในการจัดการ

“โจแอน เป็นนักปกป้องสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในอเมริกา เขารู้ตัวดีว่ามีกลุ่มคนอีกมากที่ต่อต้านการทำงานขององค์กรของเขาและมุ่งร้ายเขาเป็นการส่วนตัวด้วย ต่อมาวันหนึ่งขณะที่เขากำลังเดินอยู่ในเมืองมีชายสองคนเดินสวนมาแล้วหันกลับมาชี้หน้าเขา และเริ่มพูดถึงเขาทั้งที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน โจแอนเริ่มรู้สึกถึงภัยคุกคามที่กำลังจะเกิดขึ้น

ด้วยความเป็นคนคุ้นเคยกับพื้นที่ดี โจแอนนึกขึ้นได้ว่ามีเพื่อนเป็นเจ้าของร้านที่อยู่ไม่ไกลจากที่นี่ จึงรีบเดินไปที่ร้านเพื่อขอความช่วยเหลือ เมื่อไปเข้าไปในร้านโจแอนและเพื่อนเห็นว่ามีกลุ่มผู้ต่อต้านกำลังรวมตัวกันที่อีกฝั่งของถนนตรงข้ามกับร้าน ทั้งสองจึงรีบช่วยกันล็อกประตูร้านและปิดประตูกั้นลง จากนั้นโจแอนหยิบโทรศัพท์มือถือที่ชาร์จแบตเต็มและเติมเงินไว้เพียงพอตลอดเวลา กดเบอร์โทรด่วนโทรหาคนปลายสายซึ่งเป็นองค์กรที่รอให้ความช่วยเหลือสำหรับกรณีฉุกเฉินแบบนี้ จากนั้นองค์กรปลายสายก็แจ้งไปยังสถานีตำรวจที่อยู่ใกล้ที่สุด (เจ้าหน้าที่ตำรวจที่สามารถพึ่งพาได้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรณรงค์สร้างความเข้าใจก่อนหน้านี้)

เจ้าหน้าที่ตำรวจรอดูถึงจุดเกิดเหตุได้ทันเวลา ก่อนที่กลุ่มผู้ประท้วงรวมตัวได้สำเร็จและบุกทำลายร้านขายของ”

วิเคราะห์จากกรณีศึกษาข้างต้น

ความเสี่ยง

ภัยคุกคาม

ความเปราะบาง

ศักยภาพ.....

ส่วนที่ 3 ตรวจสอบกับการประเมินของผู้เอื้อกระบวนการ

ความเสี่ยง

- การเหยียดหยาม / อาจมีการทำร้ายร่างกาย (รวมถึงการละเมิดทางเพศ)
- ฆาตกรรม
- ความเสี่ยงสำหรับเพื่อนที่เป็นเจ้าของร้านด้วย

ภัยคุกคาม (อาจพิจารณาได้ 3 ระดับ)

- ชาย 2 คน ชี้หน้าโจแอนและพูดจาเกี่ยวกับเขา ซึ่งอาจเรียกได้ว่า เหตุการณ์บ่งชี้ความปลอดภัย (เหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่ากำลังจะถูกคุกคามหรือนำไปสู่การคุกคาม) หรืออาจจะเป็นแค่การล้อเลียน เรื่องการแต่งกายของของโจแอนก็เป็นได้ ในขั้นตอนนี้ยังไม่ค่อยชัดเจนเท่าใดนัก
- กลุ่มผู้ประท้วงรวมตัวที่ฝั่งตรงข้ามของถนน
- กลุ่มผู้ประท้วงจะบุกทำลายร้านขายของ

ความเปราะบาง

- ชุมชนที่เป็นปรปักษ์กัน (ไม่ชอบการกระทำของโจแอน)
- เป็นที่รู้จักว่าเป็นนักปกป้องสิทธิ LGBT
- อยู่คนเดียว
- เดินเท้า

ศักยภาพ

- มีโทรศัพท์มือถือที่ ชาร์ตแบตเต็ม เต็มเงินพร้อม มีเบอร์โทรฉุกเฉินและตั้งโทรด่วนไว้
- มีเพื่อนและเครือข่าย ตั้งแต่เจ้าของร้าน องค์กรให้ความช่วยเหลือฉุกเฉินและเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ศึกษาข้อมูลของพื้นที่ มีความเชี่ยวชาญเส้นทาง
- สติสัมปชัญญะ ทำใจดีสู้เสือไม่ตื่นตระหนกเกินไป

หลักการประเมินความเสี่ยงที่นำเสนอเป็นสูตรคำนวณ จะทำให้เห็นภาพความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะถ้าตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเปลี่ยน จะส่งผลต่อระดับของความเสี่ยงโดยทันที ลองสมมติจากกรณีตัวอย่างข้างต้น

ภัยคุกคาม: ถ้าผู้ชาย 2 คนนั้น เลือกที่จะต่อว่าโจแอนตรง ๆ โจแอนอาจหลีกเลี่ยงไปและไม่ต้องเกิดเหตุรวมตัวต่อต้าน ความเสี่ยงต่อชีวิตก็อาจมีน้อยกว่า

ความเปราะบาง: ถ้าโจแอนเดินทางไปในชุมชนที่ไม่เป็นปรปักษ์กัน หรือวันนั้นไม่ได้เดินอยู่คนเดียว หรือไม่ได้เดินเท้าแต่ขับรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ก็อาจไม่เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้น

ศักยภาพ: ถ้าบังเอิญว่าโจแอนลี้มโทรศัพท์ไว้ที่บ้าน หรือแบตเตอรี่ไม่ได้เต็มเงินไว้ก็ทำให้ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบากมากขึ้น หรือถ้าไม่มีเพื่อนหรือเครือข่าย หรือเกิดความตื่นตระหนกและวิ่งหนีผลที่ตามมาอาจเลวร้ายกว่านี้

ตัวอย่างข้างต้นไม่ได้เป็นสูตรสำเร็จในการเอาตัวรอดและระมัดระวังตัวจากความเสี่ยงสำหรับทุกกรณี เพราะความเสี่ยงมากหรือน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ และสถานการณ์ที่นักปกป้องสิทธิแต่ละคนเผชิญอยู่ด้วย เพียงแต่สูตรการประเมินความเสี่ยงข้างต้นจะช่วยให้รับรู้และตระหนักในความเสี่ยงบนเส้นทางการทำงานของตนเองและเตรียมแผนการรับมือไว้ล่วงหน้าเพื่อลดการสูญเสียให้เหลือน้อยที่สุด

แบบทดสอบที่ 2 นักปกป้องสิทธิประเมินความเสี่ยงของตนเอง

อธิบายบทบาทและบริบทในการทำงานของตนเองโดยย่อ

.....

.....

.....

.....

.....

ความเสี่ยง	ความเปราะบาง (จุดอ่อน)	ศักยภาพที่มีอยู่	ศักยภาพที่ต้องการ เพิ่มเติม

คำถาม?

.....

.....

.....

แลกเปลี่ยน

คุณคิดว่า “สูตรการประเมินความเสี่ยง” มีความสำคัญอย่างไร?¹

.....

.....

.....

¹ สูตรนี้ อาจใช้ไม่ได้กับทุกชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่คุ้นเคยกับสูตรการคำนวณ หรือชุมชนที่ไม่มีภาษาเขียน วิทยากรแนะนำวิธีการประยุกต์ใช้ที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มเป้าหมาย

ชุดการฝึกอบรมที่ 3

การจัดทำเอกสารข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเข้าใจหลักการ เครื่องมือ และวิธีการจัดเก็บข้อมูลสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานปกป้องสิทธิมนุษยชนได้

ระยะเวลา 1 วัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถนำเอาเครื่องมือและวิธีการที่ได้เรียนรู้ไปจัดเก็บข้อมูลสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่หรือชุมชนของตนเองหรือที่เกี่ยวข้องได้

วิธีการฝึกอบรม

- อธิบายหลักการจัดทำเอกสารการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความสำคัญของการจัดเก็บข้อมูล
- ผู้เอื้อๆ แนะนำเครื่องมือและกระบวนการจัดเก็บข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน และฝึกปฏิบัติจากกรณีตัวอย่างที่เตรียมไว้

1. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดทำเอกสารการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความสำคัญ

สำหรับหัวข้อนี้ ผู้เอื้อกระบวนการอาจจะเลือกใช้กระบวนการที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความเห็น ความเข้าใจอย่างอิสระ เช่น แจกกระดาษให้สองใบ แล้วให้ผู้รับการฝึกอบรมตอบคำถามว่าตามความเข้าใจของตนเอง แผ่นแรก “การจัดทำเอกสารสิทธิมนุษยชนคืออะไร” มีหลักการอะไรบ้าง แผ่นที่สอง “การจัดทำเอกสารสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญอย่างไร” ให้เวลาประมาณ 5 – 10 นาที จากนั้นนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ เมื่อนำเสนอครบทุกคนแล้ว เปิดให้มีการแลกเปลี่ยน - ซักถาม ไม่เกิน 5 นาที ก่อนที่ผู้เอื้อฯ จะสรุปประเด็นตามเนื้อหาด้านล่างนี้

การจัดทำเอกสารสิทธิมนุษยชนคืออะไร

การจัดทำเอกสารการละเมิดสิทธิมนุษยชน คือ กระบวนการจดบันทึก เขียนรายงาน และเก็บรักษาในที่ปลอดภัยอย่างเป็นระบบของผลของการสืบสวน หรือการค้นหาความจริงที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์หรือหลายเหตุการณ์ การค้นหาความจริงและการจัดทำเอกสารมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและไม่ควรมองว่าเป็นกระบวนการที่แยกออกจากกัน

การจัดทำเอกสารประกอบด้วยกิจกรรมหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์/เรื่องที่พิจารณาว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กิจกรรมเหล่านี้ประกอบด้วย:

- 1) กำหนดว่ามีข้อมูลอะไรบ้างที่เราต้องการและกำหนดวิธีการได้มาของข้อมูล
- 2) บันทึกข้อมูลที่รวบรวมมาได้และจัดเก็บในลักษณะที่สามารถนำออกมาใช้ได้ง่าย และ/หรือรวบรวมเอกสารที่มีอยู่แล้วที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลและจัดระบบเอกสารเพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายขึ้น และ
- 4) จัดส่งเอกสารให้ผู้ใช่ที่ต้องการข้อมูลจริง¹

การจัดทำเอกสารเป็นการบรรจุรวบรวมไว้ทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนในฐานะที่เป็นบุคคลและในฐานะที่เป็นส่วนรวมของกลุ่ม/ชุมชน

การจัดทำเอกสารเป็นการเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์เอาไว้สำหรับใช้ในอนาคต ข้อมูลจะใช้สำหรับการวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิมนุษยชนภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

การจัดทำเอกสารข้อมูลการละเมิดสิทธิส่วนรวม เป็นการอธิบายถึงสถานการณ์ที่มีผลต่อชุมชนหรือหลายชุมชนของชนเผ่าพื้นเมือง การทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิองค์รวมของชนเผ่าพื้นเมืองเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะจะได้เชื่อมโยงกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเข้ากับกฎหมายในประเทศและกลไกสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศด้วย

¹ Guzman, M and Verstappen, B. What is Documentation, Human Rights Monitoring and Documentation Series. HURIDOCS, 2003.

สิทธิส่วนรวมของชนเผ่าพื้นเมือง

ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP) ได้รับรองสิทธิส่วนรวมนี้ไว้ในมาตรา ๑: *ชนเผ่าพื้นเมืองมีสิทธิที่จะได้รับความพึงพอใจ ในฐานะส่วนรวมหรือส่วนบุคคล ในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวง ตามที่รับรองไว้ในกฎบัตรแห่งสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลแห่งสิทธิมนุษยชน และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ*

สิทธิส่วนรวมของชนเผ่าพื้นเมืองเป็นสิทธิติดตัวที่พวกเขาได้ปฏิบัติและใช้ โดยผ่านการใช้อย่างต่อเนื่องและการครอบครองเขตแดนของตน และการปฏิบัติโดยการจัดการตนเอง² สิทธิเหล่านี้รวมถึงสิทธิในการกำหนดตนเอง สิทธิในที่ดิน เขตแดน และทรัพยากร สิทธิทางวัฒนธรรมและการพัฒนาตนเอง

หลักการการจัดทำเอกสารสิทธิมนุษยชน

- ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและมีความแม่นยำ
- ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
- ประยุกต์ใช้มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
- เคารพทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ทำไมการจัดทำเอกสารสิทธิมนุษยชนจึงมีความสำคัญ

- เหตุการณ์ต่าง ๆ มีช่วงเวลาจำกัด และมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งมีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์เมื่อเร็วๆ นี้ หากไม่มีการจัดทำเอกสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ข้อเสนอเหล่านี้ก็จะหายไปตลอดกาล
- หลักฐานที่รวบรวมได้สามารถใช้เพื่อการศึกษาและยกระดับความตระหนักของสาธารณชนได้
 - เอกสารสิ่งพิมพ์ (การเตือนภัยเร่งด่วน คำร้องทุกข์ รายงาน) และการรณรงค์เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนมุ่งหมายเพื่อสร้างความตระหนักในหมู่สาธารณชนด้วยเพื่อประท้วงต่อต้านการละเมิดต่าง ๆ แต่ยังคงช่วยป้องกันการละเมิดครั้งต่อ ๆ ไป สิ่งพิมพ์ยังใช้เพื่อดึงความสนใจระดับนานาชาติด้วยความมุ่งหวังที่จะหยุดยั้งการละเมิด
- หลักฐานที่รวบรวมได้สามารถใช้เพื่อติดตามกำกับว่ารัฐบาลปฏิบัติตามพันธกิจของตนภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในประเทศอย่างไร และกำกับรัฐบาลให้รับผิดชอบในความล้มเหลวของตน และเพื่อตรวจสอบกฎหมายภายในประเทศและสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในเชิงของการปรับปรุงหรือกำหนดมาตรฐานสำหรับสิทธิมนุษยชน
 - ทำวิจัยเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยการมุ่งเป้าสู่การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและการปฏิบัติของประเทศ เพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งเหล่านี้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศและสร้างแรงกดดันรัฐบาลให้ปฏิบัติตามพันธกิจของสนธิสัญญา วัตถุประสงค์ดังกล่าวไม่อาจบรรลุได้

² <http://indigenousfoundations.arts.ubc.ca/home/land-rights/aboriginal-rights.html?type=123>

โดยปราศจากข้อมูลที่แม่นยำ ข้อเสนอแนะที่ไม่น่าเชื่อถือ และเชื่อมโยงสิ่งเหล่านี้เข้าสู่มาตรฐานระหว่างประเทศ

- ข้อมูลที่แม่นยำและไม่น่าเชื่อถือจากการค้นหาความจริงสามารถมีประสิทธิผลได้มากขึ้นในความพยายามส่งอิทธิพลหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติและความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ อาทิเช่น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้พิพากษา หัวหน้าหน่วยงานท้องถิ่น ทหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและตำรวจ ฯลฯ และชักชวนผู้อยู่ในอำนาจให้เคารพหลักสิทธิมนุษยชน
- หลักฐานที่มีการบันทึกจะต้องมีการนำเสนอเพื่อให้สามารถแสวงหาการแก้ไขหรือทางออกของการละเมิดและปรับปรุงความพึงพอใจในสิทธิของปัจเจกบุคคลและสิทธิส่วนรวมโดยชนเผ่าพื้นเมือง
 - เหตุผลทั่วไปในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนคือเพื่อให้เกิดการแก้ไขสำหรับผู้เคราะห์ร้าย หรือเพื่อแสวงหาความยุติธรรมเกี่ยวกับผู้กระทำผิดโดยผ่านการดำเนินการทางกฎหมาย ท้ายที่สุด การติดตามกำกับและการจัดทำเอกสารการละเมิดสิทธิมนุษยชนคือการแสวงหาหนทางให้แน่ใจว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนจะไม่ผ่านเลยไปโดยไร้ความสนใจและไม่ถูกลงโทษ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องมีข้อเท็จจริงเพื่อหาทางช่วยเหลือทางการแพทย์และการบรรเทาอื่น ๆ และการฟื้นฟูสภาพสำหรับผู้เคราะห์ร้าย
- จัดหาความช่วยเหลือโดยทันที
 - ในกรณีของการจับกุม กักขัง การสูญหาย การทรมาน และสถานการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกัน ผู้เคราะห์ร้ายและญาติพี่น้องอาจมองหาการหนุนช่วยจากองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน การหนุนช่วยอาจเป็นในรูปแบบของความพยายามหาตำแหน่งแห่งที่ของผู้เคราะห์ร้ายในสถานีตำรวจหลายแห่ง ค่ายทหารหรือศูนย์กักขังอื่น ๆ และให้แน่ใจในความปลอดภัยของผู้ถูกกักขัง หรือในการยื่นเสนอคำร้องทุกข์เข้าสู่คลังคำร้อง การตั้งเรื่องและยืนยันข้อเท็จจริงที่แวดล้อมการละเมิดมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการหนุนช่วยผู้เคราะห์ร้าย

2. ขั้นตอนสำคัญของการจัดทำข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ขั้นตอนสำคัญของการจัดทำข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีอยู่ 3 ขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

2.1 การค้นหาความจริง

2.2 การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและสรุป

2.3 การเขียนรายงาน การจัดทำเอกสารแสดงข้อเท็จจริง (Factsheet)

2.1 การค้นหาความจริง

การค้นหาความจริงเป็นกระบวนการระบุถึงการละเมิดสิทธิในเหตุการณ์หนึ่ง และจัดทำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการละเมิดเหล่านี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และ/หรือเพื่อยืนยันข้อเท็จจริง การค้นหาความจริงและการสืบสวนเป็นคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้³

การจัดทำเอกสารการละเมิดสิทธิมักจะได้มาโดยผ่านเทคนิคการค้นหาความจริง

เทคนิคทั่วไปของการค้นหาความจริง:

- การสืบสวนในช่วงเวลาจำกัด
- การสืบสวนระยะยาว
- ภารกิจของการค้นหาความจริงขนาดเล็ก (FFM)
- การมอบอำนาจระดับสูง/FFM
- การมอบอำนาจระหว่างประเทศ/FFM
- ศาลพิเศษภาคเอกชน
- คณะกรรมการสืบสวน
- การวิจัย สํารวจ [แบบสอบถาม การทบทวนเอกสาร สังเกตการณ์]

เครื่องมือทั่วไปที่ใช้สำหรับการค้นหาความจริง ได้แก่:⁴

ก. การสัมภาษณ์ – อาจเป็นการสัมภาษณ์บุคคลหรือกลุ่ม

การสัมภาษณ์นับเป็นรูปแบบที่ใช้กันมากที่สุดของการรวบรวมข้อมูล เนื่องจากนี้เกี่ยวข้องกับผู้เคราะห์ร้ายและพยาน จึงมีความสำคัญที่จะต้องมีเตรียมการอย่างดีในกิจกรรมนี้

เรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาในการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม

สิ่งที่จะต้องเตรียมก่อนการสัมภาษณ์

1. ตรวจสอบอุปกรณ์/เครื่องมือทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับการสัมภาษณ์: ปากกาและกระดาษ เครื่องบันทึกโสตทัศนอุปกรณ์ กล้องถ่ายภาพ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเครื่องมือทั้งหมดใช้ได้
2. ถ้ามีเวลา ให้ศึกษาข้อมูลทั้งหมดที่มีเกี่ยวกับกรณีนี้: สถานที่เกิดเหตุ ผู้เคราะห์ร้าย ผู้กระทำผิดที่ถูกกล่าวหา ประวัติของสถานที่ ฯลฯ
3. ยกร่างบางคำถามและพยายามท่องจำเพื่อให้ง่ายและเอื้อต่อการสัมภาษณ์
4. เตรียมเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง เช่น จดหมายแนะนำ/รับรอง และเอกสารที่เป็นทางการอื่น ๆ

³ http://www.huridocs.org/wp-content/uploads/2010/07/HURIDOCES_ESF_English1.pdf, p.4

⁴ Guzman, M and Verstappen, B. What is Documentation, Human Rights Monitoring and Documentation Series. HURIDOCES, 2003

เราสัมภาษณ์ใครได้บ้าง?

เราสามารถสัมภาษณ์กลุ่มคนและบุคคลได้หลายกลุ่ม เช่น

- ผู้เคราะห์ร้าย เป็นบุคคล/กลุ่ม
- พยานรู้เห็น
- ญาติ
- มิตรสหาย
- ผู้นำชุมชน
- เพื่อนบ้าน
- ผู้นำศาสนา
- บุคลากรทางการแพทย์
- นักกฎหมาย
- นักหนังสือพิมพ์
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง กองทัพ กลุ่มต่อต้านติดอาวุธ กลุ่มต่าง ๆ

สิ่งพึงทำและไม่พึงทำในการสัมภาษณ์

สิ่งที่พึงทำ	สิ่งไม่พึงทำ
1. แต่งกายให้เหมาะสม	1. คอยจับสังเกตว่าเขาเริ่มมีอาการหรือไม่
2. แนะนำตนเอง หน่วยงานที่ท่านทำและความมุ่งหมายของการสัมภาษณ์	2. ให้คำมั่นสัญญาที่ท่านรักษาหรือปฏิบัติไม่ได้
3. เลือกสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มั่นคง และสะดวกสบาย	3. ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกลำบากใจเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ดูเจ็บปวดหรือมีอาการ
4. ถามว่าท่านจะบันทึกเสียงสนทนาได้หรือไม่	4. นำความเห็นของท่านตั้งเป็นคำถาม
5. แจ้งต่อเขาว่าเขาจะหยุดเมื่อไรก็ได้และเขาอาจไม่ตอบก็ได้หากไม่ต้องการ	5. ตั้งคำถามยากในช่วงเริ่มต้นสัมภาษณ์
6. ตรวจสอบชื่อ วันที่ และข้อมูลสำคัญสองครั้งอยู่เสมอ	6. ตั้งคำถามนำที่จะหนุนให้มีคำตอบเฉพาะ
7. ขออนุญาต หากต้องการอ้างชื่อจริงของบุคคล หรือมีความจำเป็นต้องปิดบังไว้	
8. มองตาเมื่อเขาพูดและฟังอย่างจดจ่อกับคำอธิบายของเขา/เธอ	
9. เรียนรู้ล่วงหน้าว่ามีข้อห้ามอะไรบ้าง โดยเฉพาะเมื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพ บรรทัดฐานที่ยอมรับได้ในการทำงาน พฤติกรรม ภาษาร่างกาย การจัดการเวลา ข้อพิจารณาตามช่วงวัย และอื่น ๆ	

10. อธิบายว่าจะใช้ข้อมูลนี้ในที่ใดบ้าง

คำชี้แนะในการสัมภาษณ์

1. ก่อนสัมภาษณ์ ทำความรู้จักกับภูมิหลังของประเด็นที่ท่านกำลังจะซักถาม อาทิเช่น ประวัติของการทำผิดต่อสิทธิมนุษยชนในหมู่บ้าน หรือลักษณะทั่วไปของคำร้องเรียนของบุคคลนั้น
2. หากเป็นไปได้ ใช้ภาษาพูดของพวกเขาในขณะที่สัมภาษณ์ ถ้าไม่ได้ เพียงใช้ภาษาง่ายและตรง
3. จัดลำดับผู้ให้ข้อมูลหลักเมื่อจะสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้มีประสบการณ์ตรงในประเด็นนั้น อาทิเช่น บรรดาผู้ที่ได้รับผลโดยตรง หรือบรรดาผู้ที่ประจักษ์พยานการละเมิดสิทธิ
4. สัมภาษณ์ครั้งละหนึ่งคน การสัมภาษณ์เป็นกลุ่มอาจทำให้เกิดการพูดแทรกและ/หรือความเห็นขัดแย้งกันได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการละเมิดสิทธิคนหมู่มาก เช่น การอพยพกลุ่มคน อาจจะช่วยได้มากขึ้นหากใช้การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม โดยปรับให้เข้ากับบรรทัดฐานที่ยอมรับได้
5. ท่านอาจไม่ถามทีละคำถาม พยายามถามหนึ่งคำถามที่จะได้คำตอบต่อสองคำถามหรือมากกว่านั้น ตั้งคำถามที่ชัดเจนและตรง และหลีกเลี่ยงการถามอ้อมไปอ้อมมา
6. ทำให้การสัมภาษณ์เป็นเหมือนการสนทนา อาทิเช่น ถามผู้ให้สัมภาษณ์ให้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ จากนั้น ลองคิดคำถามเพิ่มเติมเพื่อดูความสมเหตุสมผลและข้อสนเทศเพิ่มเติม ตรวจสอบความไม่สอดคล้องกันและความแตกต่างของข้อสนเทศที่รวบรวมได้ ในขณะที่ฟังหลีกเลี่ยงการสร้างคำถามลับสนให้แก่ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์
7. เริ่มด้วยข้อความทั่วไปในช่วงแรกก่อนเข้าสู่การสัมภาษณ์หลักเพื่อสร้างความเป็นกันเอง หลีกเลี่ยงช่องว่างในรายละเอียดและข้อมูล เรียงลำดับเวลาในการตั้งคำถาม หลีกเลี่ยงการถามกระโดดจากเหตุการณ์หนึ่งไปอีกเหตุการณ์หนึ่ง
8. กวาดตาดูสมุดจดก่อนที่จะจบการสัมภาษณ์ ท่านอาจหลงลืมข้อมูลสำคัญบางอย่าง
9. ให้แน่ใจว่าท่านได้เอกสาร (หรือยืมไปถ่ายสำเนา) จากผู้ถูกสัมภาษณ์ หรือถามว่าท่านจะขอสำเนาได้ที่ไหน หากไม่มากเกินไปสำหรับผู้เคราะห์ร้ายและพยาน จัดเตรียมค่าใช้จ่ายหรือแถลงการณ์และขอให้พวกเขาลงนาม
10. ถามว่าใครมีอะไรจะเพิ่มเติมหรือไม่ในตอนท้ายของการสัมภาษณ์

เมื่อสัมภาษณ์ผู้เคราะห์ร้าย

- ต้องคอยระวังว่าผู้เคราะห์ร้าย (โดยเฉพาะผู้เคราะห์ร้ายจากทารุณกรรมและการล่วงละเมิดทางเพศ) อาจเกิดความทุกข์ใจและเจ็บปวด พยายามหลีกเลี่ยงอะไรก็ตามที่อาจเพิ่มความรู้สึกทุกข์ร้อน
- ยอมให้ผู้เคราะห์ร้ายบอกเล่าเรื่องราวของตน ถึงแม้บางส่วนของดูเหมือนจะไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับท่าน
- อย่าสัมภาษณ์นานเกินไป
- ดำเนินการสัมภาษณ์ในสถานที่ที่ผู้เคราะห์ร้ายรู้สึกสะดวกสบาย อย่าสร้างบรรยากาศของการสอบสวน
- แจ้งผู้เคราะห์ร้ายว่าจะหาคำปรึกษาแนะนำ การดูแลทางการแพทย์หรือความช่วยเหลืออื่น ๆ ได้ที่ไหน

- ท่านอาจรู้สึกเป็นทุกข์เอง เพราะสิ่งเลวร้ายต่าง ๆ ที่ผู้เคราะห์ร้ายบอกเล่าแก่ท่าน
- จัดเวลาซักถาม (ตัวอย่างเช่น กับเพื่อนร่วมงาน) หลังการสัมภาษณ์ในที่ซึ่งท่านสามารถเล่าเรื่องราวได้
- ให้มีความรู้สึกอ่อนไหวต่อการสื่อสารโดยไม่ใช้วาจา อาทิเช่น ความเจ็บตันที่ทันใด สัมผัส เสียง ความเคลื่อนไหว เพราะสิ่งเหล่านี้อาจหมายความว่ามีความบางสิ่งบางอย่างที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ต้องการที่จะแพร่กระจายหรือส่งสัญญาณให้ท่านโดยผ่านความเคลื่อนไหว

มองหาความช่วยเหลือทันที สำหรับผู้เคราะห์ร้าย บรรดาผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยง และบรรดาผู้มองหาคำความช่วยเหลือเป็นการเฉพาะ

ตัวอย่างแบบฟอร์มการสัมภาษณ์

ในการฝึกอบรมผู้นำชาวบ้านนั้น ทางมูลนิธิชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อมได้พัฒนาตัวอย่างแบบสอบถามขึ้นมา 3 ชุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลเหตุการณ์และกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของชุมชน (ดูภาคผนวก 1) แบบฟอร์มนี้จะใช้สัมภาษณ์ผู้นำ หรือ ผู้รู้ในชุมชน ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการแต่รู้เรื่องราวของหมู่บ้านดี เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของชุมชนในภาพรวม

2. แบบสอบถามความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับโครงการและกิจกรรมการละเมิดสิทธิที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นในชุมชน (ดูภาคผนวก 2) แบบสอบถามชุดนี้ค่อนข้างจะยาว ในการสัมภาษณ์ให้สุ่มตัวอย่างกลุ่มเป้าหมายสัมภาษณ์อย่างน้อยร้อยละ 20 ของจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมดในชุมชน

3. แบบสอบถามรายครัวเรือน จะใช้สำหรับเก็บข้อมูลเชิงลึกของครัวเรือนในประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น กรณีที่เป็นชุมชนไม่ใหญ่ จะเก็บข้อมูลครัวเรือนทั้งหมด แต่ถ้าเป็นชุมชนขนาดใหญ่ จะสุ่มเก็บข้อมูลอย่างน้อย 20 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนครัวเรือนที่มีทั้งหมดในชุมชน ตัวอย่างแบบฟอร์มอยู่ในภาคผนวกที่ 3

ข. การสืบสวนเชิงประจักษ์ – เป็นการทำให้ข้อมูลที่สืบสวนได้ สามารถใช้วัตถุยืนยันหรือโต้แย้งข้อกล่าวอ้างได้ ภาพถ่ายและวีดิทัศน์มักจะนำไปใช้เพื่อบันทึกข้อมูลเหล่านี้ และให้บันทึกสิ่งเหล่านี้ทั้งหมดลงในรายงานของผู้จัดบันทึก

ค. รวบรวมและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น คำให้การ บันทึกแพทย์ สภภาพบริษัท กรณีที่เกี่ยวข้อง

ง. เอกสารภาพถ่าย

การเก็บข้อมูลภาพถ่ายและการบันทึกวิดีโอ

แนวทางของการเก็บข้อมูลด้วยภาพถ่าย/การบันทึกวิดีโอ และการเก็บรวบรวมหลักฐานพยานทางกายภาพ

- ให้ขออนุญาตก่อนที่จะถ่ายภาพ โดยให้ปกปิดใบหน้าของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก และให้เน้นเฉพาะในส่วน of หลักฐานพยานเท่านั้น
- บันทึกเวลา และวันที่ของการบันทึกภาพถ่าย หรือวิดีโอ นั้น ๆ รวมถึงสถานที่บันทึกภาพ หรือวิดีโอ และอธิบายลักษณะหรือสัญญาณของวัตถุพยาน และชื่อของบุคคลที่บันทึกภาพถ่าย หรือวิดีโอ นั้น ๆ
- ให้เขียนอธิบายสถานที่ หรือลักษณะสัญญาณของวัตถุพยาน และบันทึกไว้ในภาพถ่าย หรือวิดีโอ นั้น
- ให้บันทึกภาพถ่าย หรือวิดีโอ ของลักษณะสัญญาณของวัตถุ ในสถานที่จริงที่พบวัตถุ นั้น ๆ
- ให้ตรวจทาน หรือดูแลให้มีพยานบุคคลที่รู้เห็นการบันทึกภาพ หรือวิดีโอ ของวัตถุพยานนั้น ๆ
- การสัมผัส หรือจับวัตถุพยานต้องกระทำโดยสวมถุงมือ เพื่อป้องกันความเสียหายต่อพยานหลักฐาน หรือการทำให้เกิดการปนเปื้อนหรือการบิดเบือนหลักฐานนั้น ๆ
- เก็บวัตถุพยานนั้น ๆ ไว้ในถุงพลาสติก และติดป้าย หรือสัญลักษณ์แสดงรายละเอียด
- กรณีที่เป็นเหตุการณ์การทำลายทรัพย์สินต่าง ๆ ให้บันทึกภาพ หรือวิดีโอ ของทรัพย์สินที่ถูกทำลาย พร้อมกับเจ้าของทรัพย์สินนั้น ๆ
- ให้บันทึกภาพถ่าย หรือวิดีโอ ของชุมชนที่ถูกทำลาย พร้อมกับภาพของคณะผู้จัดเก็บข้อมูล
- ให้ทำภาพร่างลักษณะสัญญาณหรือแผนที่แสดงพื้นที่ของชุมชน

เคล็ดลับของการเก็บข้อมูลภาพถ่ายและการบันทึกวิดีโอ

- ให้ดูแลอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สามารถทำงานได้ โดยมีแบตเตอรี่มากพอที่จะถ่ายภาพหรือบันทึกวิดีโอ ได้ตลอดช่วงของการเก็บรวบรวมหลักฐานข้อเท็จจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ซึ่งไม่สามารถชาร์ต หรือหาแบตเตอรี่สำรองเพิ่มเติมได้
- ให้ดูแลให้มีแสงสว่างที่มากพอหรือมีการแสดงหรือนาเสนอลักษณะของภาพที่เหมาะสม
- หากเป็นไปได้ ให้ใช้ลักษณะการบันทึกภาพด้วยความละเอียดสูงสุด (High Resolution) และมีความคมชัด (Clear Focus) เพื่อให้ได้ภาพถ่าย หรือวิดีโอ ที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ จะไม่สามารถนำภาพถ่ายหรือวิดีโอ ที่ไม่ชัดเจนหรือมองไม่เห็นมาใช้เป็นหลักฐานได้
- ให้ดูแลให้มีการทำป้ายหรือสัญลักษณ์พร้อมคำอธิบายที่ชัดเจน แสดงรายละเอียดและสถานที่สำหรับการบันทึกภาพถ่าย หรือวิดีโอ นั้น ๆ

จ. ใช้เครื่องมือบันทึกแบบอื่น ๆ อาทิเช่น การบันทึกโดยโสตทัศนอุปกรณ์

2.2 ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและสรุป

หลังจากที่มีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงของกรณีเหตุการณ์นั้น ๆ เพื่อที่จะสรุปเป็นข้อค้นพบต่าง ๆ โดยในการสรุป จะต้องมีการเรียบเรียงและประมวลข้อมูลในระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ขั้นแรก เป็นการเรียบเรียงและประมวลข้อเท็จจริงโดยทันที หลังจากที่มีการตรวจสอบเหตุการณ์ นั้น คือ การจัดทำเอกสารรายงาน บันทึกคำให้การ (ปากคำ) และรายงานข้อค้นพบ

ขั้นที่สอง หลังจากการจัดทำเอกสารข้างต้น และการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ก็จัดทำเอกสารแสดงข้อเท็จจริง (Factsheet)

ขั้นที่สาม หลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ในจำนวนที่เพียงพอแล้ว ก็จัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยสะท้อนแนวโน้ม หรือนำเสนอภาพโดยรวมของสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ในช่วงเวลาต่าง ๆ ภายในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ และ/หรือในประเด็นใด ๆ โดยเฉพาะ ข้อค้นพบเหล่านี้จะรวมถึงลักษณะของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่พบ และผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำละเมิดดังกล่าว และสิ่งสำคัญคือสะท้อนเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนของปัจเจก ซึ่งจะเชื่อมโยง หรือส่งผลกระทบต่อสิทธิชุมชน หรือสิทธิโดยรวม

โดยการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว จะยังทำให้เห็นแนวทาง หรือคำตอบในการแก้ไขปัญหา รวมถึงแนวทางของการขับเคลื่อน หรือการดำเนินการที่ควรจะทำ ทั้งนี้ สามารถนำกระบวนการวิเคราะห์เชิงสมมติในแนวทางต้นไม้ปัญหา (Problem Tree Analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์ได้

ก. กระบวนการวิเคราะห์เชิงสมมติในแนวทางต้นไม้ปัญหา (Problem Tree Analysis)

วัตถุประสงค์หลัก: ช่วยสร้าง/จำแนกองค์ประกอบต่าง ๆ ของปัญหาโดยแสดงเป็นผังรูปภาพที่ชัดเจน แล้วนำมาใช้ในการ

- กำหนด/พิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งทางบริบทสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และส่วนบุคคล

- กำหนด/พิจารณาว่าส่วนต่าง ๆ นั้น

- ก. เป็นเหตุ หรือผลที่เกิดขึ้น

- ข. เกี่ยวข้องโดยตรง หรือโดยอ้อมกับปัญหา

- ค. เป็นเหตุปัจจัยหลัก หรือรอง

แนวทางการจัดทำกระบวนการวิเคราะห์เชิงสมมติในแนวทางต้นไม้ปัญหา (Problem Tree Analysis)

1. ให้อาตรูปต้นไม้ที่สมบูรณ์ โดยแสดงทั้งราก ลำต้น กิ่ง/ก้านสาขา และใบของต้นไม้
2. ให้เขียนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ลงไปในส่วนต่าง ๆ ของต้นไม้

กิ่ง/ก้านสาขา และใบของต้นไม้	ผลที่เกิดขึ้น
ลำต้น	ประเด็นปัญหาหลัก
ราก	ต้นเหตุ หรือสิ่งที่ทำให้เกิดประเด็นปัญหา

ข. กรอบการวิเคราะห์ปัญหา

1. เขียนตารางลงในกระดาษฟลิปชาร์ต (สำหรับการทำงานเป็นกลุ่ม) สมุดบันทึก (สำหรับการทำงานคนเดียว) หรือแผ่นกระดาษใด ๆ โดยแบ่งพื้นที่ในแนวตั้งออกเป็น 4 แถว ตามตัวอย่างด้านล่าง

ประเด็น/ปัญหา	ผลที่เกิดขึ้น	สาเหตุ	ทางออก/ แนวทางการแก้ไข ปัญหา
ประเด็น/ปัญหาย่อย (1)			
ประเด็น/ปัญหาย่อย (2)			

2. แจกแจงประเด็น/ปัญหาย่อยทั้งหมด โดยให้เรียงลำดับประเด็น/ปัญหาย่อยที่สำคัญที่สุดใน 3 อันดับแรก โดยให้เขียนประเด็นเหล่านั้นลงในคอลัมภ์ที่หนึ่งโดยแบ่งประเด็น/ปัญหา ออกเป็นประเด็น/ปัญหาย่อย ๆ และตั้งคำถามว่า “ทำไม” ในหัวข้อ 3 หัวข้อเกี่ยวข้อง คือ ผลที่เกิดขึ้น สาเหตุ และทางออก/แนวทางการแก้ไขปัญหา ก็จะทำให้เกิดการแตกยอดของความคิดที่ลึกซึ้งลงไปถึงส่วนของข้อมูลหลัก และข้อมูลที่มีประโยชน์
3. ให้ค้นหา หรือพิจารณาผลที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นส่วนหลักๆ ใน 3 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็น/ปัญหาย่อยนั้น ๆ แล้วเขียนผลเหล่านั้นลงในคอลัมภ์ที่สองโดยกรอบการปฏิบัตินี้จะทำให้เกิดข้อเสนอแนะต่าง ๆ มากมาย ภายใต้หัวข้อแต่ละส่วน ซึ่งทำให้เกิดการเรียงลำดับความสำคัญของผลที่เกิดขึ้นใน 3 อันดับแรก
4. กำหนด/พิจารณาสาเหตุ หรือสิ่งที่ทำให้เกิดผล และเขียนลงในคอลัมภ์ที่สาม
5. สุดท้าย ให้ลองคิดหาทางออก/แนวทางการแก้ไขปัญหาสำหรับสาเหตุแต่ละด้านโดยวิเคราะห์ผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนมิได้เป็นผลต่อปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อชุมชนด้วย

การวิเคราะห์ผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชุมชน หรือกลุ่มคนโดยรวม

เคล็ดลับ: การวิเคราะห์ในส่วนข้างต้นสามารถดำเนินการได้ โดยให้คิดเนื้อหารายละเอียด ดังต่อไปนี้

- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อครอบครัวของบุคคลนั้น ๆ อย่างไร
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อชุมชนนั้น ๆ อย่างไร
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อชุมชนใด ๆ หรือไม่ และอย่างไร
- ผลลัพธ์ (Outcome) ของผลกระทบ (Effects) เหล่านี้ คืออะไรบ้าง
- ชุมชนมีแนวทางในการดำเนินงาน/การโต้ตอบกับผลกระทบ/ความเสียหายที่เป็นผลมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงนี้ อย่างไร

เหตุการณ์ความรุนแรงนี้ อย่างไร

2.3 ขั้นตอนที่ 3: การเขียนรายงาน: การจัดทำเอกสารแสดงข้อเท็จจริง (Factsheet)

เอกสารแสดงข้อเท็จจริง (Factsheet) ถือเป็นเอกสารเบื้องต้น ซึ่งเป็นผลผลิตจากข้อค้นพบต่าง ๆ โดยในเอกสารนี้จะแสดงข้อมูลทั้งหมดที่สังเคราะห์จากหลักฐานเอกสาร หลักฐานพยาน และพยานบุคคลต่าง ๆ อาทิ บันทึกแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ สรุปข้อเท็จจริงในคำร้องที่ยื่นต่อศาล หนังสือร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ และอื่น ๆ ดังนั้น ความถูกต้อง สมบูรณ์ และเชื่อถือได้ของข้อมูลในส่วนนี้ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก

รูปแบบของเอกสารแสดงข้อเท็จจริง: เหตุการณ์การละเมิดสิทธิชุมชนของชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิม

1. ข้อมูล/ประวัติของโครงการ:

- 1.1 ประเภทและลักษณะของโครงการ:
- 1.2 ทำเลที่ตั้ง/พื้นที่ของโครงการ:
- 1.3 ผู้เสนอ/ผู้รับการสนับสนุน และผู้ดำเนินการโครงการ:
 - 1.3.1 ชื่อผู้แทน/บริษัท
 - 1.3.2 บุคคลผู้รับผิดชอบ และตำแหน่งหน้าที่
 - 1.3.3 ข้อมูล/ประวัติของบริษัท [แหล่งที่อาจจะหาข้อมูลได้: จากเว็บไซต์ของบริษัท บันทึกข้อมูลของรัฐบาล และเครือข่ายต่าง ๆ]
 - 1.3.4 ข้อมูลอื่น ๆ ที่สำคัญกับผู้เสนอ/ผู้รับการสนับสนุน [อาทิ ประสบการณ์ของชุมชนอื่น ๆ ที่มีการดำเนินโครงการ หรือมีสาขาของบริษัทที่ตั้งอยู่ความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่น ๆ]
- 1.4 ระยะเวลา หรือช่วงที่ดำเนินโครงการ:
- 1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ และข้อมูลสำคัญอื่น ๆ (อาทิ วิธีการดำเนินโครงการ ความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ หรือเอกชน และอื่น ๆ)

2. ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมที่ได้รับผลกระทบ และ/หรืออาจจะได้รับผลกระทบ

- 2.1 ประชากรที่ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบ [จำนวนประชากรในหน่วยของหมู่บ้าน คริวเรือน คน และจำแนกเป็นเพศชาย หญิง และเด็ก]
- 2.2 กลุ่มชาติพันธุ์ของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ
- 2.3 ที่ตั้ง/ทำเล/พื้นที่ (หากเป็นไปได้ โดยให้รวมถึงขนาด และขอบเขตพื้นที่ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบ และอื่นๆ)
- 2.4 ข้อมูลของชุมชน รวมถึงข้อมูลด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ระบบการปกครองโดยรัฐ และการปกครองตามธรรมเนียมปฏิบัติ และอื่นๆ

3. ผลกระทบที่ชัดเจน และ/หรือมีความเป็นไปได้ และนัยสำคัญที่เกิดจากการดำเนินโครงการในส่วนนี้ควรให้ตัวเลขที่ถูกต้องให้มากที่สุดเท่าที่จะหาได้]

3.1 สิทธิในที่ดิน	ประเภทของที่ดิน (อาทิ ที่ทำการเกษตรและเลี้ยงปศุสัตว์ ที่อยู่อาศัย ป่า ความเชื่อ ศาสนาสถาน ป่าชุมชน) พื้นที่จำแนกตามประเภทที่ดินซึ่งได้รับผลกระทบ และชื่อของสถานที่ การถือครองกรรมสิทธิ์ของที่ดิน หรือทรัพยากรอื่นๆ [เป็นปัจเจกบุคคล (แยกเป็นเพศหญิง หรือชาย) หรือชุมชน] ผู้ที่สามารถเข้าถึงที่ดินและทรัพยากรอื่นๆ ได้ [เพศหญิง หรือชาย]
3.2 การดำรงวิถีชีวิต	แนวทางการดำรงวิถีชีวิตตามประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน [จำแนกเป็นเพศหญิงและชาย ตลอดจนเด็กและเยาวชน] มีปัจเจกบุคคล [จำแนกเป็นเพศหญิงและชาย] ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบ หรือประเภทของการดำรงวิถีชีวิตแต่ละประเภทในจำนวนมากน้อยอย่างไร มีครอบครัวที่ใช้ชีวิตตามรูปแบบ หรือประเภทของการดำรงวิถีชีวิตแต่ละประเภทในจำนวนมากน้อยอย่างไร ให้พิจารณาว่ารูปแบบ หรือประเภทของการดำรงวิถีชีวิตใดที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ให้พิจารณาทางเลือกของการดำรงวิถีชีวิต และใครเป็นผู้ที่พึงพิงทางเลือกของการดำรงวิถีชีวิตเหล่านี้มากที่สุด
3.3 การปฏิบัติทางสังคม - วัฒนธรรม	พิธีกรรมความเชื่อต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอาหาร การสร้างความสมัคสมานสามัคคีของชุมชน การเคารพบูชา ภูตผีวิญญาณ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และพิธีกรรมความเชื่อตั้งแต่การถือกำเนิดจนตาย บทบาทหน้าที่ของผู้นำทางจิตวิญญาณ (หมอผี) ในชุมชน [ให้จำแนกเพศชาย/หรือเพศหญิง] เป็นอย่างไรบ้าง ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มเป็นอย่างไรบ้าง

3.4 ระบบการเมืองและสังคมของชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิม	ระบบการปกครองตามประเพณีวัฒนธรรม ยังคงมีการบทบาทหน้าที่และมีการปฏิบัติสืบทอดอย่างมีนัยสำคัญในชุมชนหรือไม่ มีระบบการคัดเลือกผู้นำตามประเพณีวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง การกำหนด/คิดตัดสินใจมีผลกระทบต่อชุมชนหรือไม่ อย่างไร และมีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้หญิง เด็กและเยาวชนอย่างไรบ้างในการตัดสินใจ
3.5 ระบบนิเวศน์/สิ่งแวดล้อม	มีสิ่งมีชีวิตที่เป็นพืช และสัตว์ประเภทใดบ้างที่ได้รับผลกระทบ/ สูญพันธุ์ / อยู่ในภาวะถูกคุกคามซึ่งอาจจะสูญพันธุ์ต่อไป ระบบน้ำใดบ้างที่ได้รับผลกระทบ/ถูกทำลาย ระบบน้ำเหล่านี้มีส่วนสนับสนุน หรือดูแลอะไรบ้าง [คว่ำเรือน พื้นที่ทำการเกษตรและเลี้ยงปศุสัตว์และอื่นๆ]
3.6 ข้อมูลอื่นๆ ที่มีความสำคัญ	มีผู้แทนของชุมชนที่เข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้แทนในคณะปกครองของรัฐและ/หรือรัฐสภาหรือไม่ หากมีกลุ่มเหล่านี้เริ่มต้นดำเนินการเมื่อไหร่ มีชื่อเรียกขานว่าหน่วยใด มีจำนวนเท่าไร และให้ระบุชื่อของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับบัญชา ลักษณะของการเป็นผู้แทนของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน/กลุ่มอื่นๆ ในชุมชน – กลุ่มเหล่านี้มีบทบาทอย่างไรบ้าง

4. ผลกระทบที่เกิดขึ้น/การกระทำละเมิดต่อกฎหมายที่มีอยู่

(ตัวอย่าง ใบบรรองการดำเนินการที่ดูแลหรือไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การแจ้งข้อมูลและการขอฉันทานุมัติก่อนล่วงหน้า (Free Prior and Informed Consent) เงื่อนไขของสัญญา/ข้อตกลงที่ต่างไปจากเกณฑ์ทั่วไป การละเมิดต่อข้อกำหนดของรัฐบาลท้องถิ่น และอื่น ๆ) มีการดำเนินการที่ละเมิดต่อกฎหรือการปฏิบัติจารีตประเพณี ใดบ้าง?

5. การดำเนินการโดยชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

ให้ระบุวันที่ จำนวนของบุคคลที่เข้าร่วมการดำเนินการ (จำแนกเพศหญิง และชาย) สถานที่ และชื่อเรียกร้อง

6. ฎีกิริยา หรือการโต้ตอบจากผู้เสนอ/ผู้รับการสนับสนุน และผู้ดำเนินการโครงการ และ/หรือหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง

7. ข้อเสนอแนะ

บันทึกโดย	
ชื่อองค์กร:	
รายละเอียดการติดต่อ:	
ชื่อผู้บันทึก:	
วันที่บันทึก:	
การนำส่งเอกสารข้อเท็จจริง (Factsheet) ไปยัง:	

วันที่ส่ง:	
กระบวนการติดตาม:	
การดำเนินการตามข้อเสนอแนะ:	
โดยรัฐบาล:	
โดยบริษัท:	
การติดตามการดำเนินการ:	

*หมายเหตุ: ต้องได้รับคำยินยอมจากผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบก่อนทุกครั้ง และต้องแจ้งให้ผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบได้ทราบถึงการดำเนินการใดๆ ที่เป็นผล หรือเกี่ยวข้องจากข้อมูลที่ได้รับมาจากผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบ

เราจะแน่ใจในคุณภาพของข้อมูลได้อย่างไร

เพื่อให้ได้หลักฐานที่มีคุณภาพ ข้อมูลที่รวบรวมได้จึงต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้:

1. แม่นตรงและสมบูรณ์

- แม่นตรง ไม่มีข้อผิดพลาด ข่าวน่าเชื่อถือ หรือข้อสนเทศที่ไม่มีการยืนยัน ตอบคำถามพื้นฐาน อะไร ใคร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร
 - ควรถามคำถามทั้งหมดนี้ในทุกขั้นตอนของเรื่องที่เกิดขึ้น
 - มีความสำคัญที่จะต้องบันทึกข้อมูลเหล่านี้ลงในเอกสารข้อเท็จจริง

2. ไว้วางใจได้

- แหล่งข้อมูลไว้วางใจได้และมั่นใจ
 - ให้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักหรือปัจเจกบุคคลผู้มีประสบการณ์ตรงในเหตุการณ์ อาทิเช่น บรรดาผู้ที่ได้รับผลโดยตรง หรือบรรดาผู้เป็นพยานรู้เห็นการละเมิด
 - แนะนำให้ค้นหาความจริงในพื้นที่ของเรื่องที่เกิดขึ้นเองตรงเท่าที่ังมีความปลอดภัย

3. น่าเชื่อถือ

- สอดคล้องต้องกัน เชื่อถือได้
 - ข้อมูลถูกพิจารณาว่าสอดคล้องกัน หากมีผู้ให้ปากคำหลายคน

4. ยืนยันได้

- สามารถยืนยันได้ ถ้ามีหลักฐานส่วนอื่นๆ ที่สนับสนุนข้อสนเทศ อาทิเช่น ภาพถ่าย การบันทึกเสียง คำให้การเป็นลายลักษณ์อักษร ข้อความที่มีการลงนาม และหลักฐานทางกายภาพ
 - ข้อมูลที่รวบรวมได้สามารถตรวจสอบไขว้ได้กับแหล่งอื่นๆ เอกสารหรือหลักฐานที่เป็นวัตถุ

ปัจจัยที่ช่วยปรับปรุงคุณภาพของข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล

ยิ่งแหล่งข้อมูลอยู่ห่างออกไปจากผู้เคราะห์ร้าย โอกาสที่ข้อมูลจะไม่น่าเชื่อถือยิ่งเพิ่มขึ้น ยิ่งแหล่งมีความหลากหลาย การยืนยันจะดียิ่งขึ้น

2. รายละเอียด

ข้อมูลให้รายละเอียดมากพอหรือไม่ มีคำอธิบายหรือช่องว่างอะไรบ้างหรือไม่ในข้อมูลที่ได้มา ยิ่งข้อมูลมีรายละเอียดมากขึ้น ยิ่งทำให้เข้าใจได้ดีขึ้น

3. ความสอดคล้องต้องกัน

ข้อมูลที่รวบรวมได้มีความสอดคล้องกันหรือไม่ เรื่องราวในเหตุการณ์มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ มีส่วนใดที่ขัดแย้งกัน/แตกต่างกันในเรื่องราวของเหตุการณ์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของท่านหรือไม่

4. องค์ประกอบที่สนับสนุนหรือขัดแย้งกับข้อกล่าวหา

มีข้อความยืนยันที่สนับสนุนเรื่องราวของผู้เคราะห์ร้ายหรือพยานหรือไม่ มีเอกสารหรือหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาจากผู้เคราะห์ร้ายและ/หรือพยานหรือไม่ ยิ่งรวบรวมเอกสารและหลักฐานได้มาก ยิ่งทำให้ข้อกล่าวหาหรือข้อร้องเรียนหนักแน่นมากขึ้น

5. ความสัมพันธ์ของเรื่องที่เกิดกับเหตุการณ์ก่อนหน้า

มีเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันเกิดขึ้นในพื้นที่ที่เกิดเรื่องขึ้นหรือไม่ ถ้ามีเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันในอดีตในพื้นที่หนึ่ง มีโอกาสมากขึ้นหรือข้อสันนิษฐานเป็นไปได้มากขึ้นที่ข้อสนเทศที่รวบรวมได้จะเป็นความจริง ทั้งยังช่วยในการกำหนดแบบแผนของเรื่องที่จะเกิดได้

6. เวลา

ข้อมูลนั้นรวบรวมเมื่อไร ยิ่งข้อมูลได้มาไม่นานนัก ยิ่งง่ายสำหรับการสืบสวน

ข้อชี้แนะการใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาให้ได้ประโยชน์สูงสุด

- รักษาการติดต่อกับแหล่งข้อมูลไว้ในกรณีที่ท่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ยืนยันข้อมูลและรายละเอียดในอนาคต
- ขอชื่อ ที่อยู่และหมายเลขติดต่อของผู้เคราะห์ร้ายและผู้ให้ข้อมูล
- ตรวจสอบไขว้ข้อมูลที่นำมาแบ่งปันกันอยู่เสมอ
- หลีกเลี่ยงการตั้งข้อกล่าวหาจากเรื่องที่ได้ยินมาหรือแม้แต่จากหนังสือพิมพ์

ชุดการฝึกอบรมที่ 4

การรณรงค์

วัตถุประสงค์

ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย กระบวนการและขั้นตอนในการรณรงค์ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคมได้

ระยะเวลา 3 ชั่วโมง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนที่จำเป็นในการวางแผนงานรณรงค์
2. ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับการรณรงค์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนตนเองได้

ตอนที่ 1 ความหมายและความสำคัญของการรณรงค์

ก่อนที่จะเริ่ม ให้พวกเรามาทำความเข้าใจด้วยกันก่อนว่าการรณรงค์นั้นคืออะไร

กิจกรรมที่ 1: การรณรงค์คืออะไร?

1. ให้ผู้อ่านวนยแจกกระดาษการ์ดให้แก่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมและให้ผู้เข้าร่วมเขียนคำหลักลงบนกระดาษการ์ด 1 คำ เกี่ยวกับสิ่งที่เข้ามาในความคิดของเขาเมื่อได้ยินคำว่า “การรณรงค์”
2. ให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมติดกระดาษการ์ดลงบนไวท์บอร์ดหรือกระดานดำ
3. ให้ผู้อ่านวนยจัดกลุ่มคำหลักที่ใกล้เคียงกันให้อยู่ด้วยกันและพูดคุยเกี่ยวกับการรณรงค์ว่าคืออะไร

ผู้อ่านวนย กระบวนการ สรุปลสาระสำคัญและวงจรพื้นฐานของงานรณรงค์ ดังต่อไปนี้

กล่าวง่าย ๆ คือ การรณรงค์นั้นเป็นชุดหรือกลุ่มของกิจกรรมที่ต้องกระทำในระยะยาว ซึ่งประกอบไปด้วย

- การวิจัย
- การวางแผน
- การปฏิบัติการ
- การติดตาม
- การประเมินผล

ตัวอย่างของการรณรงค์ คือ การรณรงค์เพื่อให้มีความมั่นคงเกี่ยวกับสิทธิในป่าไม้ ที่ดินและทรัพยากรของเรา การรณรงค์เพื่อให้เกิดการยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตตามประเพณีที่ยั่งยืน การรณรงค์เพื่อให้มีการยอมรับถึงสิทธิของเราในการให้ฉันทานุมัติ (FPIC) เป็นต้น

งานรณรงค์เป็นการรวมเอารูปแบบของการกระทำและยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันไปปฏิบัติในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ บางอย่างอาจเป็นเป้าหมายระยะยาวที่สามารถบรรลุได้โดยการรณรงค์ในระยะยาวและต้องทำอย่างต่อเนื่อง เช่น การปฏิรูปกฎหมายและนโยบาย แต่ภายใต้เป้าหมายระยะยาวอาจมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่สามารถบรรลุถึงได้ในช่วงระยะเวลาที่สั้นกว่า

ตอนที่ 2 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการรณรงค์ และกำหนดตัวชี้วัด

2.1 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการรณรงค์

กล่าวง่าย ๆ คือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์นั้นเป็นสิ่งที่พวกเราต้องการให้บรรลุผลในงานรณรงค์ของเรา เป็นการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่ การกำหนดเป้าหมายได้นั้นเราต้องมีความเข้าใจถึงปัญหาที่มีผลกระทบต่อชุมชนเป็นอย่างดี

เป้าหมาย คือ การเปลี่ยนแปลงที่เราต้องการให้มีการบรรลุผล ทั้งงานในระดับนโยบายหรือการปฏิบัติการ ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ หมายความว่าเป้าหมายนั้นจะมีเวลากำกับที่สามารถบรรลุผลได้ในช่วงเวลาของการรณรงค์ ยกตัวอย่างเช่น ชุมชนแห่งหนึ่งอยู่อาศัยในเขตป่ามายาวนาน มีรูปแบบการจัดการป่าอย่างดี ทั้งรูปแบบตามจารีตดั้งเดิมและมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ หรือแผนที่ชุมชน มีการกำหนดกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างชัดเจน แต่เจ้าหน้าที่อุทยานไม่ยอมรับข้อมูลเหล่านั้น โดยให้เหตุผลว่าไม่มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นชุมชนแห่งนี้ จึงตั้งเป้าหมายในการรณรงค์เพื่อให้มีกระบวนการจัดทำแผนที่ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของกรมอุทยาน และฝ่ายปกครอง เป็นต้น

วัตถุประสงค์ คือสิ่งที่บอกถึงเรื่องที่จะกระทำให้เสร็จ ทำโดยใคร อย่างไร และในระยะเวลาใด วัตถุประสงค์อาจมีหนึ่งข้อหรือมากกว่านั้นก็ได้ วัตถุประสงค์จะช่วยให้เราบรรลุถึงเป้าหมายที่เรากำหนดไว้ จากตัวอย่างด้านบน วัตถุประสงค์ข้อหนึ่งคือ “ในระยะเวลา 6 เดือน จะต้องมีการตั้งคณะกรรมการสำรวจที่ดินรายแปลง ที่มีสัดส่วนผู้แทนจากภาคส่วนละ 2 คน เพื่อทำหน้าที่ในการสำรวจที่ดิน” เมื่อเรากำหนดวัตถุประสงค์แล้วเราต้องนึกถึงเสมอว่าวัตถุประสงค์ที่ตั้นนั้นต้องประกอบไปด้วยสิ่งที่เรียกว่า SMART

ข้อสังเกต สำหรับผู้เฝ้าอำนาจ/ผู้ฝึกอบรม : ให้ฉายภาพขึ้นบนจอ (เพาเวอร์พอยท์) หรือเขียนลงบนแผ่นกระดาษชาร์ท

SMART คืออะไร ?

SPECIFIC (เฉพาะเจาะจง)

ชัดเจนหรือยังว่าจะเปลี่ยนพฤติกรรมของใคร

MEASURABLE (วัดผลได้)

ชัดเจนหรือยังว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอะไร

ACHIEVABLE (บรรลุผลได้)

เราสามารถบรรลุถึงสิ่งนี้หรือไม่ เรามีทรัพยากร (เงิน บุคคลากร) ที่จะมาสนับสนุนงานของเราหรือไม่

REALISTIC (เป็นจริง)

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ปัจจุบัน (ด้านสังคมและการเมือง) เราสามารถบรรลุถึงสิ่งนี้หรือไม่

TIME-BOUND (มีเวลากำกับชัดเจน)

2.2 กำหนดตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดคือเครื่องหมายที่บอกให้เราทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของเรา เมื่อเรากำหนด “เครื่องหมาย” เหล่านี้ เราต้องถามตัวเราว่า “เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเราได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของเราแล้ว?”

ตัวชี้วัดเหล่านี้สามารถนับได้ ดังนั้นบ่อยครั้งที่เราต้องตอบคำถามเกี่ยวกับตัวชี้วัดว่า “เท่าไร” “จำนวนกี่ครั้ง” นอกจากนี้ตัวชี้วัดก็ควรจะมีเวลากำกับด้วยเช่นกัน เหมือนกับวัตถุประสงค์ เราสามารถที่จะบอกได้ว่าเมื่อไหร่ที่ตัวชี้วัดจะบรรลุผล

เป้าหมาย	วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด
ชนเผ่าพื้นเมืองที่พึ่งพิงป่าในอำเภออมก๋อยมีสิทธิในการถือครองที่ดินตามกฎหมาย	1. จัดทำและจำแนกแนวเขตที่ดินส่วนรวมและรายปัจเจกเพื่อให้มีการรับรองทางกฎหมาย	จำนวนแผนที่ที่ผลิตและนำเสนอเกี่ยวกับที่ดินส่วนรวมของชุมชน จำนวนแผนที่ (รายปัจเจกและส่วนรวม) ที่ได้รับการยอมรับและได้รับสิทธิในการถือครองที่ดิน
	2. สร้างศักยภาพให้กับผู้นำและสมาชิกของชุมชนในอำเภออมก๋อยในด้านการเจรจาหว่านล้อมเพื่อให้	จำนวนการฝึกอบรมและผู้เข้าฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ (ชายหญิง เยาวชน)

	สิทธิในที่ดินของเขาได้รับการยอมรับ	จำนวนของการศึกษา การสัมมนา และจำนวนของผู้เข้าร่วมประชุม (ชาย หญิง และเยาวชน) จำนวนของการประชุมที่จัดร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐ และจำนวนของผู้นำท้องถิ่นที่เข้าร่วมประชุม (ชาย หญิง และเยาวชน)
--	------------------------------------	---

กิจกรรมที่ 2 : การพัฒนาเป้าหมาย วัตถุประสงค์และตัวชี้วัด

- 1) แจงให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเข้ากลุ่มกันอีกครั้งหนึ่งตามกลุ่มเดิมในกิจกรรมที่ 2
- 2) จากนั้นให้แต่ละกลุ่มพัฒนาเป้าหมาย วัตถุประสงค์ 1-2 อย่างตามปัญหา/ประเด็นที่แต่ละกลุ่มได้ระบุไว้ กิจกรรมที่ 2 และมีตัวชี้วัด 2-3 อย่าง
- 3) ให้ผู้เข้าร่วมกลับมารวมกันอีกครั้งหนึ่งและให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จากนั้นให้มีการพูดคุยกันในเวทีใหญ่
- 4) ให้แต่ละกลุ่มรายงานเกี่ยวกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์และตัวชี้วัด จากนั้นให้มีการพูดคุยกันในเวทีใหญ่

2.3 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

ในงานการรณรงค์ กลุ่มเป้าหมาย คือ คน หรือกลุ่มคนที่มีอำนาจในการกระทำให้บางสิ่งบางอย่างก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามที่เรามุ่งหวัง

ข้อสังเกต : สำหรับผู้เื้อ้อำนาจ/ผู้ฝึกอบรม เป้าหมาย คือ คน ไม่ใช่สถาบัน

เป้าหมายมี 2 ประเภท คือ เป้าหมายหลักและเป้าหมายรอง

เป้าหมายหลัก คือ คนที่มีอำนาจมากที่สุดในการแก้ไขปัญหาโดยตรง

เป้าหมายรอง คือ คนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยตรงแต่มีอิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายหลัก

ข้อสังเกต : บางครั้งการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลักนั้นค่อนข้างยาก หรือ อาจจะมีความเสี่ยงในทางการเมืองสำหรับพวกเขาที่จะให้การสนับสนุนเราอย่างเปิดเผย บางครั้งกลุ่มเป้าหมายของเราก็เป็นฝ่ายที่คัดค้านเราเอง ดังนั้นเราจำเป็นต้องรู้ว่าจุดยืนของเขาในเรื่องประเด็นปัญหาที่เราต้องการรณรงค์ให้มีการสนับสนุนนั้นเป็นอย่างไร การทำความเข้าใจเชิงลึกโดยผ่านการวิจัยอาจทำให้เรามีความเข้าใจในการที่จะจัดการกับกลุ่มเป้าหมายของเราได้ดีขึ้น

วิธีง่าย ๆ ของการจำแนกและการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของเรา คือ การใช้ข้อมูลตามตารางด้านล่างสำหรับเป็นแนวทาง

ตารางกลุ่มเป้าหมาย

ชื่อกลุ่มเป้าหมาย	ชื่อผู้ติดต่อ	พวกเขารู้จักปัญหาอย่างไร	ทัศนคติของเขากเกี่ยวกับปัญหาคืออะไร	ใครมีอิทธิพลเหนือเขา	อะไรคือสิ่งที่สำคัญสำหรับเขา
กลุ่มเป้าหมายหลัก				กลุ่มเป้าหมายรอง	

ยกตัวอย่าง จากตัวอย่างก่อนหน้านี้เกี่ยวกับผลักดันให้มีกลไกแก้ไขปัญหที่ดินในระดับท้องถิ่น เราอาจถามเนื้อหาดังต่อไปนี้เพื่อใช้กำหนดว่าใครน่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายของเรา

- ใครคือผู้มีอำนาจตัดสินใจจากหน่วยงานอนุรักษ์ในพื้นที่
- มีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นคนไหนบ้างที่เราสามารถติดต่อมาช่วยงานเราได้

ตารางกลุ่มเป้าหมายอาจมีลักษณะดังนี้

วัตถุประสงค์ ภายใน 6 เดือน จะมีผู้แทนชนเผ่าพื้นเมือง 2 คน เป็นสตรี 1 คนเข้าไปเป็นสมาชิกของคณะกรรมการแก้ไขปัญหที่ดินระดับเครือข่ายลุ่มน้ำ

ชื่อกลุ่มเป้าหมาย	ชื่อผู้ติดต่อ	พวกเขารู้จักปัญหาอย่างไร	ทัศนคติของเขากเกี่ยวกับปัญหาคืออะไร	ใครมีอิทธิพลเหนือเขา	อะไรคือสิ่งที่สำคัญสำหรับเขา
กลุ่มเป้าหมายหลัก				กลุ่มเป้าหมายรอง	
เจ้าหน้าที่เทศบาล	นายกเทศมนตรี	มีข้อมูลเล็กน้อย	เป็นมิตรกับชนเผ่าพื้นเมือง	ประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหที่ดิน	ได้รับความนิมยมจากชาวบ้าน
เจ้าหน้าที่อุทยาน	หัวหน้าอุทยาน		มองว่าต้องยึดกฎหมายเป็นหลัก	หัวหน้า สบอ.	ลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวบ้าน

กิจกรรมที่ 3 : การจำแนกพันธมิตร ฝ่ายที่เป็นกลางและฝ่ายที่คัดค้าน

- 1) แจ้งให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมทำงานเป็นกลุ่ม โดยใช้กลุ่มตามที่ได้แบ่งมาแล้วก่อนหน้านี้ในกิจกรรมที่ 2.2
- 2) ให้แต่ละกลุ่มจำแนกฝ่ายที่เป็นพันธมิตร ฝ่ายที่เป็นกลางและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยและเป้าหมายตามประเด็นปัญหาที่เราได้กำหนดไว้แล้วก่อนหน้านี้
- 3) ให้ใช้ข้อมูลจากตารางข้างบนเป็นแนวในการจัดทำ สำหรับเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมสามารถใช้ตารางข้างบนมาเป็นแนวทางได้
- 4) จากนั้นให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอเป้าหมายที่กลุ่มได้จำแนกไว้ เสร็จแล้วให้มีการพูดคุยกันในวงที่ใหญ่

ตอนที่ 3 การจัดทำแผนเชิงปฏิบัติงานรณรงค์

หลังจากที่ได้นิยามปัญหาที่ชุมชนของคุณกำลังเผชิญอยู่ และมีความเข้าใจในตัวปัญหาอย่างชัดเจน มีการจัดทำเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หาเป้าหมาย และเลือกเอากิจกรรมที่ดีที่สุดที่ชุมชนสามารถทำได้ ให้นำเอากิจกรรมเหล่านี้เข้ามาไว้ด้วยกันสำหรับทำเป็นแผนปฏิบัติการ

ในการจัดทำแผนเชิงปฏิบัติ ให้จำไว้ว่า คุณต้องกำหนดกรอบเวลา หรือ ระยะเวลาของการดำเนินกิจกรรม

- เป้าหมาย
- วัตถุประสงค์
- ตัวชี้วัด
- องค์กรพันธมิตร
- กิจกรรม

แผนเชิงปฏิบัติสำหรับงานรณรงค์

เป้าหมาย:

วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	องค์กรพันธมิตร	กิจกรรม	กรอบเวลา

กิจกรรมที่ 4 งานกลุ่ม : การจัดทำแผนเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการรณรงค์

- 1) ให้ผู้เข้าร่วมแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยตามกลุ่มที่ได้ระบุไว้กิจกรรม 2.2
- 2) นำเอาผลที่ได้จากการแบ่งกลุ่มย่อยครั้งก่อนมาทำเป็นแผนการรณรงค์
- 3) แจกกระดาษชาร์ทแผ่นใหญ่ให้แต่ละกลุ่ม และแนะนำให้ใช้ตัวอย่างจากตารางด้านบนเป็นกรอบในการจัดทำแผน
- 4) หลังจากทุกกลุ่มทำเสร็จแล้ว ให้กลับเข้ามาที่ห้องประชุมและให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงาน จากนั้นเปิดเวทีให้มีการพูดคุยกัน

การติดตามการประเมินผล

นอกจากแผนเชิงปฏิบัติที่สามารถทำได้และออกแบบมาอย่างดี การรณรงค์ที่ประสบผลสำเร็จต้องมีการติดตาม ประเมินผลและฟังเสียงสะท้อนกลับมาเป็นช่วง ๆ เกี่ยวกับความก้าวหน้าของการดำเนินกิจกรรม การติดตามและการประเมินผลนี้จะช่วยให้เราสามารถจัดปรับแผนงานให้ทันกับเวลาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

นอกจากนี้การติดตามการประเมินผลและการสะท้อนกลับยังเป็นการตรวจสอบถึงความรับผิดชอบของเราด้วย สิ่งที่เราต้องกระทำคือ ต้องให้ข้อมูลที่สมบูรณ์และทันสมัยต่อชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมการรณรงค์ของเราอย่างสม่ำเสมอ การติดตามและประเมินผลเป็นแนวทางหนึ่งที่เราใช้ในการแจ้งให้สมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรม ความก้าวหน้าในการดำเนินงานและการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมหรือกิจกรรมนั้นดำเนินไปได้ไม่ดีและเราต้องจัดปรับแผนงานให้เหมาะสม

ก) การติดตามงาน

ในการติดตามงานจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เราสามารถใช้อัตผลกระทบบของการทำกิจกรรมการรณรงค์ของเรา นอกจากนี้การติดตามงานยังช่วยให้เราทราบว่ากิจกรรมที่เราดำเนินไปนั้นดำเนินไปได้ด้วยดีและเป็นไปตามกรอบเวลา ขณะที่เราติดตามงานนั้นเรายังมีโอกาสได้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เราสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างทันท่วงที

แนวคำถามที่อาจช่วยคุณในการติดตามงานมีดังต่อไปนี้

- คุณได้ทำในสิ่งที่คุณบอกว่าเราจะทำหรือไม่
- ถ้าไม่ ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น
- มีกิจกรรมใดบ้างที่เราต้องเปลี่ยนแปลง

การติดตามงานนั้นควรกระทำในทุก ๆ ขั้นตอนของการรณรงค์ ให้จำไว้ว่าเมื่อเราติดตามงานนั้นเราสามารถที่จะบอกได้ว่า กิจกรรมที่เราทำนั้นจะช่วยให้เราบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของเราหรือไม่ นอกจากนี้การติดตามงานยังเป็นการให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการรณรงค์ของเรา

ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราณรงค์กับสื่อมวลชน เราสามารถที่จะวัดได้ว่ากิจกรรมนี้ประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยดูจากจำนวนของข่าวที่ออกมาและตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ หรือดูจากจำนวนของผู้ที่มาร่วมลงนามในหนังสือร้องเรียน

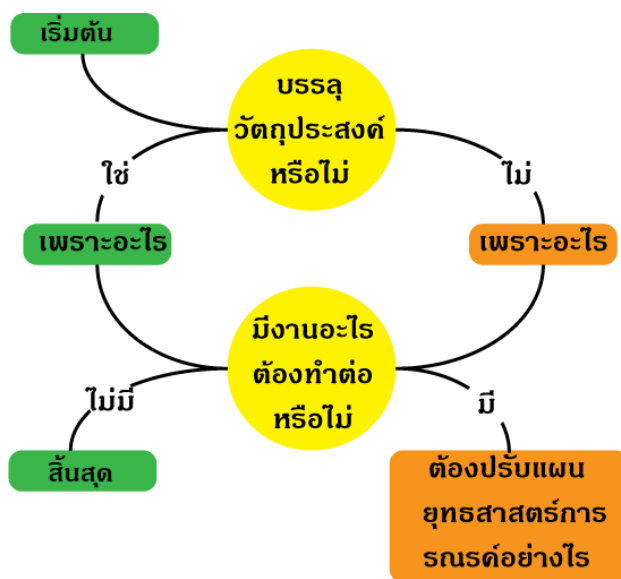
ข) การประเมินผล

การประเมินผลนั้นจะมีซับซ้อนมากกว่าการติดตามงานเพราะเราต้องการดูผลกระทบของกิจกรรมที่ทำไปแล้วนั้นจึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เรารวบรวมมาในช่วงที่ติดตามงาน การประเมินผลมีความสำคัญเพราะบอกให้เราทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อน และทำให้เราทราบว่าเราบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในระดับไหนแล้ว ซึ่งจะช่วยให้เรานำไปจัดปรับหรือวางแผนได้ตามความจำเป็น ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ในแผนงาน สิ่งนี้จะเป็นข้อมูลที่สำคัญและมีประโยชน์ เมื่อเราประเมินผลตัวชี้วัดจะเป็นตัวที่บ่งบอกว่าเราได้ทำอะไรเสร็จสิ้นไปแล้ว และทราบว่าเรามีการใช้ทรัพยากรอย่างไรในการดำเนินงาน

แนวคำถามที่ช่วยให้เราทำการประเมินผลได้มีดังนี้

- เราบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือยัง
- ถ้ายังทำไม่ถึงยังไม่บรรลุ
- มียุทธศาสตร์อะไรบ้างที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง

อาจใช้แผนภาพดังต่อไปนี้เพื่อให้มีความเข้าใจในการประเมินผลที่ดีขึ้น

ภาคผนวก 1
แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน

วันที่สำรวจ

ชื่อผู้สำรวจ

ชื่อผู้ให้ข้อมูล/ตำแหน่ง

ก. ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้านทางการ

ชื่อหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้านภาษาท้องถิ่น

2. ที่ตั้งหมู่บ้าน

หมู่ที่..... ตำบล

จังหวัด รหัสไปรษณีย์

3. แนวเขตหมู่บ้าน

ทิศใต้จรด ทิศเหนือจรด

ทิศตะวันออกจรด ทิศตะวันตกจรด

4 วาดแผนที่หมู่บ้านโดยสังเขป (ให้ระบุการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภทด้วย)

5. ประวัติหมู่บ้าน (โดยย่อ)

.....

.....

.....

ข. ประชากร

1. จำนวนประชากรปัจจุบัน (ถึงวันที่สำรวจ)

ในหมู่บ้านมีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด หลังคา

จำนวนครอบครัว ครอบครัว

ในหมู่บ้านมีประชากรทั้งหมด คน เป็นชาย คน หญิง คน

ในหมู่บ้านประชากรทั้งหมดหรือส่วนใหญ่เป็นเผ่า/กลุ่มชาติพันธุ์อะไร

.....

มีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นอยู่ร่วมในหมู่บ้านด้วยหรือไม่

() ไม่มี

() มี ระบุด้วยว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อะไรบ้าง

.....

2. สายตระกูลในชุมชน

ในหมู่บ้านมีทั้งหมด.....ตระกูล (ระบุ)

.....

ตระกูลดั้งเดิมของหมู่บ้าน คือ

ค. การปกครอง

1. ผู้นำหมู่บ้าน (ทางการ)

ชื่อผู้ใหญ่บ้าน (ทางการ) อายุ..... ปี

ดำรงตำแหน่งในปี

ชื่อผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

1) อายุ ปี

2) อายุ ปี

มีคณะกรรมการหมู่บ้าน คน

ชื่อตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.)/เทศบาลตำบล ประจำหมู่บ้าน

1) อายุ ปี ตำแหน่ง

2) อายุ ปี ตำแหน่ง

2. ผู้นำหมู่บ้านตามประเพณีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีทั้งหมด คน ชื่ออะไรบ้าง

.....

.....

ง. ศาสนา/ความเชื่อ/วัฒนธรรม

1. ในหมู่บ้านนับถือศาสนาอะไรบ้าง (ระบุ)

.....
.....

จ. การจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรของชุมชน

หมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตพื้นที่

() เขตป่าสงวน () เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า

() เขตอุทยานแห่งชาติ () อื่นๆ ระบุ

ประกาศเมื่อปี พ.ศ.

1. การใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชน

1.1. ป่าชุมชน ขึ้นทะเบียนกับกรมป่าไม้ พ.ศ. ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมป่าไม้
ชื่อป่า..... ขนาดพื้นที่.....ไร่

1.2. ป่าพิธีกรรม (ระบุประเภท)

1)ขนาดพื้นที่.....ไร่

2)ขนาดพื้นที่.....ไร่

3)ขนาดพื้นที่.....ไร่

1.3. พื้นที่อนุรักษ์/พท.สาธารณะ อื่น ๆ

(ระบุ).....

1.4. พื้นที่ทำกิน

() พื้นที่ไร่ จำนวน ไร่

() พื้นที่นา จำนวน ไร่

() พื้นที่สวน จำนวน ไร่

1.5. ลักษณะ/รูปแบบการจัดการพื้นที่ป่าไม้ของชุมชน

() ตามความเชื่อ/จารีตประเพณี

() ใช้แนวทางการจัดการตามนโยบายรัฐ

() ผสมผสานทั้งสองแบบ

กิจกรรมในการดูแลและจัดการป่า (ระบุ)

.....
.....

ปัญหาในการจัดการและดูแลป่าไม้/ทรัพยากรของชุมชน

.....
.....

2. แม่น้ำ/ลำห้วยที่ใช้ประโยชน์

ในหมู่บ้านมีลำน้ำที่ชุมชนใช้ประโยชน์หรือไม่

() ไม่มี () มี ชื่อแม่น้ำ/ลำห้วย

รูปแบบการใช้ประโยชน์

() ทำนา ชื่อลำน้ำ

.....

() ทำสวน ชื่อลำน้ำ

.....

() ทำไร่ ชื่อลำน้ำ

.....

() อื่นๆ ชื่อลำน้ำ

.....

ฉ. สภาพปัญหาที่ชาวบ้านเผชิญ

.....
.....

ภาคผนวก 2

แบบสำรวจความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในชุมชน

แบบสำรวจ นี้ ออกแบบมาเพื่อสำรวจประสบการณ์ตรง และความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับขั้นตอน และผลกระทบจากโครงการพัฒนา และเพื่อระดมความคิดและความต้องการที่สำคัญของชุมชนที่นำไปสู่วิสัยทัศน์ การพัฒนาของชุมชน **คุณสามารถนำแบบสำรวจนี้มาปรับเปลี่ยนและแปลความหมายเพื่อให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและสถานการณ์ของคุณ** และใช้ผลการสำรวจในการออกแบบและพัฒนาการรณรงค์ของชุมชน

แบบสำรวจ นี้แบ่งออกเป็น 5 หมวดหลัก:

1. เกี่ยวกับคุณ

หมวดนี้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมการสำรวจแต่ละคน ข้อมูลนี้จะมีความสำคัญต่อการ วิเคราะห์ข้อมูลที่คุณได้รับ เพื่อช่วยให้คุณเข้าใจพื้นเพและบริบทสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสำรวจ และสามารถมองเห็นแนวโน้มช่วงอายุ เพศ และกลุ่มของชุมชนได้

2. โครงการนี้ส่งผลกระทบต่อคุณอย่างไร

คำถามในหมวดนี้ช่วยให้คุณทราบว่าผู้เข้าร่วมการสำรวจมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการในระดับใด และผู้เข้าร่วมเข้าใจผลกระทบของโครงการทั้งในเชิงบวกและลบอย่างไร รวมทั้งรายละเอียดของการ บังคับให้คนย้ายออกจากที่อยู่อาศัย หรือการตั้งถิ่นฐานใหม่

ก. ข้อมูลโครงการ

การค้นหว่าสมาชิกชุมชนมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการและผู้ที่จะได้รับ ผลประโยชน์จากโครงการเมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่เจ้าของโครงการบอกกับพวกเขาเป็นสิ่งที่ สำคัญ คำถามเหล่านี้จะช่วยให้คุณทราบว่าผู้เข้าร่วมการสำรวจมีความเข้าใจในโครงการ และผู้ให้ เงินทุนสนับสนุนและดำเนินการโครงการ

ข. ผลกระทบจากโครงการ

โครงการอาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกแต่ละคนของชุมชนแตกต่างกัน คำถามเหล่านี้มุ่งหา รายละเอียดของทั้งผลประโยชน์ต่าง ๆ และผลกระทบเชิงลบที่เกิดจากโครงการ รวมไปถึงการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งยังสามารถบอกได้ว่า ผลกระทบ ได้เกิดขึ้นมาแล้ว หรือกำลังเกิดขึ้นตอนนี้ หรือจะเกิดขึ้นในอนาคต

ค. การบังคับย้ายออกจากที่อยู่อาศัย และการตั้งถิ่นฐานใหม่

หนึ่งในผลกระทบของโครงการอาจเป็นการบังคับให้ชุมชนหรือสมาชิกของชุมชนย้ายออกจาก ที่ดิน ทรัพยากร และบ้านของพวกเขา แม้ว่าทั้งชุมชนจะไม่ได้รับผลกระทบในแบบเดียวกัน อาจ เป็นไปได้ว่าสมาชิกบางคนของชุมชนอาจเผชิญกับการบังคับย้ายออกจากที่อยู่อาศัย คำถาม เหล่านี้จะช่วยให้คุณเข้าใจขอบเขต - ถ้ามี - ของการบังคับย้ายออกจากที่อยู่อาศัย และการตั้ง ถิ่นฐานใหม่ รวมทั้งเข้าใจการวางแผนและดำเนินการของขั้นตอนนี้ ข้อมูลนี้ยังช่วยให้เข้าใจมาก

ยิ่งขึ้นเกี่ยวกับมาตรฐานของการตั้งถิ่นฐานใหม่ และทางเลือกของข้อเสนอด้านเงินชดเชยกับผู้ที่ถูกบังคับย้ายออกจากที่อยู่อาศัย

3. การมีส่วนร่วมของคุณในโครงการ

หมวดนี้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการที่กำลังเสนอทั้งด้านความสม่ำเสมอและรายละเอียดการมีส่วนร่วม เพื่อช่วยประเมินว่าการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นกับชุมชนนั้นทำในระยะเวลาที่เหมาะสม มีความหมาย และมีการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอหรือไม่ การปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เห็นว่าการพัฒนานั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้คนที่ต้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือไม่ การทำความเข้าใจว่าผู้เข้าร่วมการสำรวจได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจากที่ใด เมื่อไหร่ และจากใครช่วยประเมินว่าผู้พัฒนาโครงการให้โอกาสสมาชิกชุมชนได้เสนอแนะข้อมูลและความคิดเห็นหรือไม่ และมีการใช้ข้อเสนอแนะเหล่านั้นในขั้นตอนการออกแบบโครงการ และการดำเนินโครงการหรือไม่ คำถามส่วนท้ายของหมวดนี้ยังช่วยให้คุณรวบรวมแนวความคิดและข้อเสนอแนะจากสมาชิกของชุมชนเพื่อออกแบบกระบวนการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นที่ดี

4. การตอบสนองจากชุมชนของคุณ

คำถามหมวดนี้ถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมว่าจะทำอะไรบ้างเพื่อตอบสนองต่อโครงการ และถามมุมมองต่อการพัฒนาชุมชนของพวกเขา

5. ติดต่อสื่อสารกัน

ในหน้าสุดท้ายของ แบบสำรวจ ผู้เข้าร่วมสามารถ เลือก ที่จะให้ข้อมูลสำหรับติดต่อสื่อสารเพื่อให้ทีมวิจัยสามารถ ติดตาม แลกเปลี่ยนข้อมูลหลังงานวิจัยเสร็จสิ้น อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงการไม่ปกป้องข้อมูลนี้อาจนำอันตรายมาสู่ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ ควรเก็บหน้านี้แยกออกจากหน้าที่เหลือของแบบสำรวจและเก็บเอกสารไว้ในสถานที่ที่มิดชิด เข้าถึงได้เฉพาะผู้ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

โปรดจำไว้ว่าหมวดนี้ คือ การให้ข้อมูลโดยสมัครใจ และจะต้องเคารพการตัดสินใจของผู้เข้าร่วม คุณมีอิสรภาพในการทำวิจัยโดยชุมชน เพื่อช่วยผู้เข้าร่วมงานวิจัยประเมินสถานการณ์และประเด็นต่างๆเกี่ยวกับความปลอดภัย

แบบสำรวจ และชุดคำถามในแบบสำรวจนี้ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยคุณในฐานะทีมวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของชุมชนที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนาที่คุณกำลังเผชิญอยู่

อย่างไรก็ตาม การตอบคำถามและเข้าร่วมพูดคุยที่เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยนี้ จะทำให้ชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล และสิทธิที่จะมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในการออกแบบและดำเนินโครงการ สมาชิกในชุมชนควรเริ่มคิดและคุยกันที่ว่าโครงการนี้ออกแบบโดยชุมชนและสำหรับชุมชนของพวกเขาหรือไม่ และชุมชนมีแนวคิดในการพัฒนาของตนเองอย่างไร

แบบสำรวจ นี้เป็นคู่มือให้คำแนะนำสำหรับทีมวิจัยเพื่อปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และพื้นที่ของคุณ

บางคำถามในแบบสำรวจอาจฟังดูแปลกสำหรับสมาชิกในชุมชน อาจเพราะเป็นครั้งแรกที่พวกเขาถูกถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น คุณอาจใช้วิธีอ่านคำถามเสียงดัง ๆ พร้อมกันในกลุ่มช่วย หากคุณใช้ **แบบสำรวจ** เป็นภาษาอื่นที่ชุมชนเข้าใจ คุณอาจขอให้ตัวแทนชุมชนอ่านแบบสำรวจก่อนเพื่อให้แน่ใจว่าการแปลความหมายมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย

แบบสำรวจ นี้มีคำถาม 4 ประเภท:

➤ **เลือกคำตอบของคุณ**

- ให้ผู้เข้าร่วมเลือกตอบคำถามเหล่านี้เพียงแค่หนึ่งคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด คำถามมักมีลักษณะเช่นนี้:

คุณใช้แบบสำรวจนี้เพื่อทำงานวิจัยโดยชุมชนใช่หรือไม่?

ใช่

ไม่ใช่

➤ **เลือกหลายคำตอบ**

- คำถามเหล่านี้ให้ผู้เข้าร่วมสำรวจสามารถเลือกได้ หลายคำตอบ ตามที่ต้องการ เพื่อให้เข้าใจประสบการณ์ และความคิดของพวกเขาอย่างละเอียด คำถามมักมีลักษณะเช่นนี้:

คุณเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยโดยชุมชนจากที่ใด? เลือกคำตอบทั้งหมดที่เหมาะสม

องค์กรชุมชน

การประชุมใหญ่ของทั้งชุมชน

วิทยุชุมชนหรือสื่ออื่น ๆ

แผ่นพับ และเอกสารข้อมูลอื่น ๆ

สำหรับคำถามเหล่านี้ ขึ้นอยู่กับวิธีการที่คุณเลือก คุณอาจให้สมาชิกทีมวิจัยอ่านออกเสียงเฉพาะคำถามให้ผู้เข้าร่วมการสำรวจฟังก่อน (โดยไม่ต้องอ่านตัวเลือกคำตอบ) ให้เวลาแก่ผู้เข้าร่วมในการคิด และตอบคำถามเอง ผู้เข้าร่วมสามารถเลือกคำตอบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับตนเอง วิธีการนี้จะทำให้ผู้เข้าร่วมไม่รู้สึกว่าถูกจำกัดด้วยตัวเลือกที่มีในแบบสำรวจ และมีอิสระในการอธิบายคำตอบของพวกเขาอย่างละเอียด หากมีข้อความที่มีความสำคัญให้บันทึกไว้ในกล่องความคิดเห็น

บางครั้งคำถามประเภทนี้อาจมีตัวเลือกสองตัวเลือกในแต่ละหัวข้อ – หนึ่งตัวเลือกเป็นเหตุการณ์ในอนาคต และอีกหนึ่งตัวเลือกเป็นเหตุการณ์ในอดีต – เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถเลือกคำตอบที่สอดคล้องตามความเป็นจริงของพวกเขามากที่สุด - คำถามมักมีลักษณะเช่นนี้:

คุณนำผลจากการทำวิจัยโดยชุมชนไปใช้ในชุมชนของคุณอย่างไร?

สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

☐ เราจะเขียนรายงานจากการค้นพบของชุมชน ☐ เราได้เขียนรายงานจากการค้นพบของชุมชนแล้ว	☐ เราจะสร้างผลงานศิลปะจากผลงานวิจัย ☐ เราได้สร้างผลงานศิลปะจากผลงานวิจัยแล้ว
☐ เราจะนำเสนอข้อค้นพบบนสื่อสังคมออนไลน์ ☐ เราได้นำเสนอข้อค้นพบบนสื่อสังคมออนไลน์แล้ว	☐ เราจะจัดงานและกิจกรรมขึ้น ☐ เราได้จัดงานและกิจกรรมแล้ว

➤ คำถามในตารางสองขั้นตอน

- คำถามเหล่านี้มีความซับซ้อนขึ้นเล็กน้อย ใช้รวบรวมข้อมูลหลายอย่างพร้อมกัน หัวข้อหรือพาดหัวสำหรับแต่ละช่องในแนวตั้งของคำถามถามข้อมูลเพียงส่วนหนึ่ง ผู้ตอบควรพิจารณาที่ช่องแรก ด้านซ้ายที่เป็นหัวข้อหลักก่อน และช่องที่สองถามว่าผู้ตอบมีปฏิสัมพันธ์กับช่องแรกอย่างไร คำถามมักมีลักษณะเช่นนี้

คุณเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยโดยชุมชนจากที่ใด สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

คุณได้อินมาจาก...	คุณเรียนรู้จากที่ใด		
แหล่งข้อมูลและเอกสารจากโครงการความรับผิดชอบต่อสากล (IAP) หรือองค์กรอื่น ๆ	☐ การฝึกอบรม หรือ การฝึกปฏิบัติจริง	☐ การประชุมของชุมชน	☐ อินเทอร์เน็ต
ทีมวิจัยของชุมชน	☐ การฝึกอบรม หรือ การฝึกปฏิบัติจริง	☐ การประชุมของชุมชน	☐ อินเทอร์เน็ต

- วิธีการที่ดีสำหรับการทำวิจัย คือ ให้ถามคำถามในช่องแรกก่อน แล้วจากนั้นจึงถามเกี่ยวกับรายละเอียด ตัวอย่างเช่น ในคำถามด้านบน คุณสามารถถามก่อนว่า “คุณได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยโดยชุมชนจากแหล่งข้อมูลและเอกสารจากโครงการความรับผิดชอบต่อสากล (IAP) หรือองค์กรอื่นๆ ไหม” ก่อน หากพวกเขาตอบว่าใช่ คุณก็สามารถถามต่อว่า “แล้วได้รู้ข้อมูลนี้มาจากการฝึกอบรม หรือการฝึกปฏิบัติจริง หรือจากการประชุมของชุมชน หรือจากอินเทอร์เน็ต”

➤ **คำถามที่ตอบด้วยการเขียนอธิบาย**

- คำถามเหล่านี้จะถามผู้เข้าร่วมให้เขียนคำตอบลงในช่องที่กำหนดไว้แทนการเลือกตัวเลือกที่แตกต่างกัน คำถามมักมีลักษณะเช่นนี้:

ทำไมคุณจึงคิดว่างานวิจัยโดยชุมชน คือ ทางเลือกที่ถูกต้องสำหรับชุมชนของคุณ โปรดอธิบาย

.....

บางคำถามอาจถามเพื่อให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่อธิบายไว้ข้างต้น สำหรับคำถามเหล่านี้ จะมีคู่มือเพิ่มเติมไว้คอยช่วยให้คุณทราบถึงวิธีที่ดีที่สุดในการถามคำถามเหล่านี้

หากบางคำถามไม่สอดคล้องกับผู้ตอบแบบสำรวจ ผู้ตอบก็ไม่ควรตอบ โปรดจำไว้ว่า คุณมีอิสระในการปรับเปลี่ยนคำถามเพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นจริงของชุมชนของคุณ

ตอนนี้คุณก็พร้อมประยุกต์และใช้ แบบสอบถาม เพื่อทำงานวิจัยโดยชุมชนของคุณได้แล้ว!

หมวด 1: เกี่ยวกับคุณ

1. ชื่อชุมชนของคุณ:

.....

2. เพศของคุณคือ

.....

3. อายุของคุณ

ต่ำกว่า 20

46-55

20-25

56-65

85 หรือ มากกว่า

26-35

66-75

36-45

76-85

4. คุณจะอธิบายเกี่ยวกับตัวคุณว่าอย่างไร โปรดเลือกทุกข้อที่เหมาะสมกับคุณ

ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกดั้งเดิมของชุมชน

ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกที่ย้ายเข้ามาอยู่โดยการแต่งงาน

ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกของครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการ

ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกที่ได้รับผลกระทบโดยอ้อมจากโครงการ

ไม่มีตัวเลือกที่เหมาะสม

5. ชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์

.....

หมวด 2: โครงการนี้ส่งผลกระทบต่อคุณอย่างไร

ข้อมูลของโครงการ

6. ชื่อของโครงการ: _____

7. คุณทราบหรือไม่ว่าใครเป็นผู้ให้เงินสนับสนุนกับโครงการ

ทราบ

ไม่ทราบ

8. หากทราบ ใครบ้างที่เกี่ยวข้องให้เงินทุนสนับสนุนโครงการ สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

รัฐบาล

บริษัท

ธนาคารระหว่างประเทศ

ธนาคารในประเทศ

อื่น ๆ

หากคุณทราบชื่อของผู้เกี่ยวข้องตามคำถามข้างต้น โปรดระบุที่นี่:

9. คุณทราบหรือไม่ว่าใครเป็นผู้ดำเนินการโครงการ

ทราบ

ไม่ทราบ

10. หากทราบ ใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

รัฐบาล

บริษัท

ธนาคารระหว่างประเทศ

ธนาคารในประเทศ

อื่น ๆ

หากคุณทราบชื่อผู้เกี่ยวข้องข้างต้น โปรดระบุที่นี่:

11. คุณทราบข้อมูลอะไรบ้างของผู้เกี่ยวข้องในโครงการ และกระบวนการที่พวกเขาใช้

คุณทราบหรือไม่...		
ชื่อบุคคล หรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	☐ ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับข้อมูลนี้	☐ ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลนี้
ประวัติ และภารกิจของบุคคล หรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	☐ ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับข้อมูลนี้	☐ ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลนี้
สำนักงาน หรือข้อมูลในการติดต่อบุคคล หรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	☐ ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับข้อมูลนี้	☐ ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลนี้
กระบวนการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็น	☐ ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับข้อมูลนี้	☐ ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลนี้
กระบวนการร้องเรียน	☐ ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับข้อมูลนี้	☐ ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลนี้
กระบวนการในการรับเงินชดเชย	☐ ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับข้อมูลนี้	☐ ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลนี้

ความคิดเห็น:

.....

12. วัตถุประสงค์ของโครงการที่ผู้พัฒนาโครงการหรือเจ้าหน้าที่รัฐกล่าวถึงมีอะไรบ้าง สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการเข้าถึงสิ่งเหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น ...

- อาหาร
- การศึกษา
- บริการทางสังคมขั้นพื้นฐาน
- การดูแลสุขภาพ
- น้ำสะอาด
- ไฟฟ้า
- พลังงานสะอาด

เพื่อปรับปรุง...

- โรงเรียน
- งาน และรายได้
- ขนส่งมวลชน
- ถนน
- โครงการด้านการเกษตรสำหรับชุมชนเกษตรกร
- ความมั่นคงในการครอบครองที่ดิน
- สุขภาพ
- ความเสมอภาคทางเพศ และสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง

เพื่อพัฒนา...

- แหล่งทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนและท้องถิ่น
- การเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนและท้องถิ่น
- การท่องเที่ยว

และเพื่อ...

- เคารพ ปกป้อง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
- สนับสนุนให้มีสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและสมบูรณ์มากขึ้น
- ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน
- อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

13. ผู้พัฒนาโครงการและเจ้าหน้าที่รัฐ กล่าวว่าใครบ้างที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

- ชุมชนและท้องถิ่นของเรา
- ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ
- ประชาชนในประเทศโดยรวม
- เจ้าหน้าที่รัฐ
- นักลงทุนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้
- บริษัทเอกชน
- อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

14. คุณคิดว่าใครบ้างที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ (คำตอบของคุณอาจแตกต่างจากสิ่งที่คุณพัฒนาโครงการกล่าวไว้ สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

- ชุมชนของเรา
- ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ
- ประชาชนในประเทศโดยรวม
- เจ้าหน้าที่รัฐ
- นักลงทุนที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้
- บริษัทเอกชน
- อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

ผลกระทบจากโครงการ

15. ผู้พัฒนาโครงการหรือรัฐบาลได้ให้สัญญาผลประโยชน์ไว้หรือไม่ ถ้ามี พวกเขาสัญญาไว้ว่าอะไร สามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีบ้านที่ดีกว่าเดิม
- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะได้รับประกันการมีโฉนดที่ดิน
- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีงานที่ดีกว่าเดิม
- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะใช้เวลาเดินทางไปทำงานน้อยกว่าเดิม
- บริการขนส่งมวลชนในชุมชน หรือภูมิภาคของเราจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น
- ถนนในชุมชน หรือภูมิภาคของเราจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น
- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีไฟฟ้าใช้อย่างต่อเนื่อง
- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะได้รับการดูแลสุขภาพและบริการดูแลสุขภาพที่ดีกว่าเดิม
- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะได้รับอาหารที่ดีต่อสุขภาพอย่างเพียงพอ
- สุขภาพของข้าพเจ้าจะดีขึ้นกว่าเดิม
- บุตรหลานของข้าพเจ้าจะเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

- ครอบครัวของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าจะมีน้ำใช้ที่สะอาดและปลอดภัยมากขึ้น
 - ข้าพเจ้าไม่คาดหวังกับผลประโยชน์ใด ๆ
 - อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)
-
-

16. ในความคิดเห็นของคุณ คุณได้รับผลประโยชน์จากโครงการนี้หรือไม่ (เลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีบ้านที่ดีกว่าเดิม
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้ามีบ้านที่ดีกว่าเดิม
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะได้รับประกันการมีโฉนดที่ดิน
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าได้รับโฉนดที่ดิน
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีงานที่ดีกว่าเดิม
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้ามีงานที่ดีกว่าเดิม
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้ามีรายได้เพิ่มมากขึ้น
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะใช้เวลาเดินทางไปทำงานน้อยกว่าเดิม
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าใช้เวลาเดินทางไปทำงานน้อยกว่าเดิม
☐ บริการขนส่งมวลชนในชุมชน หรือภูมิภาคของเราจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น
☐ บริการขนส่งมวลชนในชุมชน หรือภูมิภาคของเราได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น
☐ ถนนในชุมชน หรือภูมิภาคของเราจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น
☐ ถนนในชุมชน หรือภูมิภาคของเราได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีไฟฟ้าใช้อย่างต่อเนื่อง

☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้ามีไฟฟ้าใช้อย่างต่อเนื่อง
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะได้รับการดูแลสุขภาพและบริการดูแลสุขภาพที่ดีกว่าเดิม ☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าได้รับการดูแลสุขภาพและบริการดูแลสุขภาพที่ดีกว่าเดิม
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะได้รับอาหารที่ดีต่อสุขภาพอย่างเพียงพอ ☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าได้รับอาหารที่ดีต่อสุขภาพอย่างเพียงพอ
☐ สุขภาพของข้าพเจ้าจะดีขึ้นกว่าเดิม ☐ สุขภาพของข้าพเจ้าดีขึ้นกว่าเดิม
☐ บุตร หลานของข้าพเจ้าจะเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ☐ บุตร หลานของข้าพเจ้าเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าจะมีน้ำใช้ที่สะอาดและปลอดภัยมากขึ้น ☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า และข้าพเจ้ามีน้ำใช้ที่สะอาดและปลอดภัยมากขึ้น
☐ ข้าพเจ้าจะไม่ได้ผลประโยชน์จากโครงการนี้ ☐ ข้าพเจ้าไม่ได้ผลประโยชน์จากโครงการนี้
☐ อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

17. คุณกำลังได้รับผลกระทบด้านลบจากโครงการนี้หรือไม่ เลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

☐ ข้าพเจ้าจะตงงาน ☐ ข้าพเจ้าตงงาน
--

☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะมีหนี้สิน
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้ามีหนี้สินอยู่ในขณะนี้
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้าจะต้องแยกกันอยู่
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้าได้แยกกันอยู่แล้ว
☐ บุตร หลานของข้าพเจ้าจะต้องหยุดเรียนชั่วคราว
☐ บุตร หลานของข้าพเจ้าได้หยุดเรียนชั่วคราวแล้ว
☐ ข้าพเจ้าจะสูญเสียบ้านของข้าพเจ้า
☐ ข้าพเจ้าได้สูญเสียบ้านของข้าพเจ้าแล้ว
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มหรือสุขาภิบาลที่ปลอดภัย
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าไม่สามารถเข้าถึงน้ำดื่มหรือสุขาภิบาลที่ปลอดภัย
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าจะไม่สามารถใช้ไฟฟ้าได้
☐ ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าไม่สามารถใช้ไฟฟ้าได้แล้ว
☐ ข้าพเจ้าจะสูญเสียที่ดินที่ข้าพเจ้ามีสิทธิ
☐ ข้าพเจ้าได้สูญเสียที่ดินที่ข้าพเจ้ามีสิทธิไป
☐ ข้าพเจ้าจะไม่สามารถใช้ที่ดินเพื่อทำเกษตรได้อีก
☐ ข้าพเจ้าไม่สามารถใช้ที่ดินเพื่อทำเกษตรได้อีกต่อไป

☐ ข้าพเจ้าจะสูญเสียการเข้าถึงป่าไม้ พืชเลี้ยงสัตว์ แม่น้ำ หรือพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าใช้ในการดำรงชีวิตของข้าพเจ้า
☐ ข้าพเจ้าได้สูญเสียการเข้าถึงป่าไม้ พืชเลี้ยงสัตว์ แม่น้ำ หรือพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ที่ข้าพเจ้าใช้ในการดำรงชีวิตของข้าพเจ้า
☐ ข้าพเจ้าจะสูญเสียสัตว์เลี้ยง สัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน หรือปลา
☐ ข้าพเจ้าได้สูญเสียสัตว์เลี้ยง สัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน หรือปลาไปแล้ว
☐ สภาพแวดล้อมของข้าพเจ้าจะถูกทำลาย
☐ สภาพแวดล้อมของข้าพเจ้าได้ถูกทำลายไปแล้ว
☐ พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของข้าพเจ้าจะถูกทำลาย
☐ พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของข้าพเจ้าได้ถูกทำลายไปแล้ว
☐ ข้าพเจ้าจะไม่ได้รับผลกระทบด้านลบ
☐ ข้าพเจ้ายังไม่ได้รับผลกระทบด้านลบ

18. หากคุณประสบผลกระทบด้านลบจากโครงการนี้แล้ว ผลกระทบด้านลบอะไรบ้างที่คุณสังเกตเห็น เลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าเริ่มเจ็บป่วย หรือมีสุขภาพแย่ลงกว่าเดิม
- ครอบครัวของข้าพเจ้า หรือข้าพเจ้าประสบกับความเครียด หรือความกังวลมากขึ้นกว่าเดิม หรือได้รับความทุกข์ทรมานทางจิตใจแย่ลงกว่าเดิม
- ข้าพเจ้าสังเกตเห็นอุบัติเหตุบนท้องถนนเพิ่มมากขึ้น
- ข้าพเจ้าสังเกตเห็นการทุจริตเพิ่มมากขึ้น
- ข้าพเจ้าสังเกตเห็นความรุนแรงในครอบครัว หรือความรุนแรงทางเพศเพิ่มมากขึ้น
- ข้าพเจ้าสังเกตเห็นการติดสุรา และการใช้สารเสพติดเพิ่มมากขึ้น

- ข้าพเจ้าสังเกตเห็นความเครียด และความขัดแย้งของความสัมพันธ์ในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น
- ข้าพเจ้าไม่พบการเปลี่ยนแปลงใดๆจากผลกระทบของโครงการ
- อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

.....

.....

19. คุณภาพชีวิตของคุณโดยรวมจะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไปแล้วจากผลลัพธ์ของโครงการ

- คุณภาพชีวิตของข้าพเจ้าดีขึ้น
- ข้าพเจ้าเชื่อว่าคุณภาพชีวิตของข้าพเจ้าจะดีขึ้น
- คุณภาพชีวิตของข้าพเจ้าถูกทำให้แย่ลง
- ข้าพเจ้าเชื่อว่าคุณภาพชีวิตของข้าพเจ้าจะแย่ลง
- ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นกับคุณภาพชีวิตของข้าพเจ้า
- ข้าพเจ้าเชื่อว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ต่อคุณภาพชีวิตของข้าพเจ้า
- อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

ความคิดเห็น:

.....

.....

การบังคับให้คนย้ายออกจากที่อยู่อาศัย และการตั้งถิ่นฐานใหม่

20. คุณกำลังถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิม หรือตั้งถิ่นฐานใหม่เพราะโครงการนี้หรือไม่

- ใช่
- ยังไม่ถูกบังคับ แต่จะมีผลกระทบเร็ว ๆ นี้
- ไม่ ฉันไม่ถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัย หรือตั้งถิ่นฐานใหม่จากโครงการนี้
- อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

ความคิดเห็น:

.....

21. หากคุณกำลังถูกคุกคามบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิมจากโครงการนี้ สถานการณ์ของคุณเป็นอย่างไร

- โครงการนี้จะทำให้ข้าพเจ้าไม่สามารถอยู่อาศัยในบ้านหลังปัจจุบันได้ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงต้องย้ายออก

- โครงการนี้ทำให้ข้าพเจ้าและการทำงานหาเลี้ยงชีพของข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากต้องย้ายไปอยู่ที่
แห่งใหม่
- โครงการทำให้ข้าพเจ้าไม่สามารถทำงานหาเลี้ยงชีพ หรือขาดรายได้
- ข้าพเจ้าไม่ได้ถูกคุกคามบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิมจากโครงการนี้
- อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

ความคิดเห็น:

22. คุณหรือสมาชิกในครอบครัวของคุณเคยถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัยมาก่อน จากโครงการอื่นในอดีตใช่หรือไม่?

- ไม่เคย ข้าพเจ้าไม่เคยถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัยมาก่อน
- ข้าพเจ้าไม่เคยถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัย แต่พ่อ แม่ หรือ ปู่ ย่า ตา ยาย ของข้าพเจ้าเคยถูก
บังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัยมาก่อน
- ข้าพเจ้าเคยถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัยมาครั้งหนึ่งแล้วในชีวิต
- ข้าพเจ้าเคยถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัยมากกว่าหนึ่งครั้งในชีวิตของข้าพเจ้า

โปรดอธิบาย

23. หากคุณกำลังถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัย ผู้พัฒนาโครงการนี้หรือเจ้าหน้าที่รัฐจะจัดการให้คุณได้รับการพัฒนาการทำงานหาเลี้ยงชีพ และเพิ่มรายได้ของคุณหรือไม่ หากมี กิจกรรมเหล่านั้นมีอะไรบ้าง เลือก
คำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

- การเข้าถึงสินเชื่อ
- การฝึกอาชีพ
- การจ้างงานในโครงการ
- อื่น ๆ
- ไม่มี

หากคำตอบเป็นอื่น ๆ โปรดอธิบาย

24. คุณหรือชุมชนของคุณได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยเจ้าของโครงการหรือแหล่งทุนของโครงการเพื่อตรวจวัดและบันทึกข้อมูลมูลค่าของบ้าน ที่ดิน และทรัพยากรของคุณที่จะต้องสูญเสีย หรือถูกทำลายจากโครงการนี้หรือไม่

- ใช่
- ไม่
- ข้าพเจ้าไม่ทราบ

โปรดอธิบายกิจกรรมเหล่านี้ว่าพวกเขาเริ่มต้นอย่างไร และคุณเข้าร่วมอย่างไรบ้าง

25. คุณจะอธิบายพื้นที่ที่คุณกำลังอาศัยอยู่ในขณะนี้ว่าอย่างไร

- เขตเมือง
- เขตชนบท
- อื่น ๆ

ความคิดเห็น:

26. หากคุณกำลังถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัย คุณจะอธิบายพื้นที่ที่คุณจะไปตั้งถิ่นฐานใหม่ว่าอย่างไร

- เขตเมือง
- เขตชนบท
- อื่น ๆ
- ข้าพเจ้าไม่ต้องโยกย้ายที่อยู่อาศัย

ความคิดเห็น:

27. หากคุณกำลังถูกย้ายและตั้งถิ่นฐานใหม่ ที่อยู่อาศัยใหม่ของคุณมีลักษณะอย่างไร เลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

☐ ทำเลที่ตั้งบ้านใหม่ของข้าพเจ้าไม่มีความเหมาะสม
☐ ทำเลที่ตั้งบ้านใหม่ของข้าพเจ้ามีความเหมาะสม
☐ บ้านใหม่ของข้าพเจ้าถูกออกแบบอย่างไม่เหมาะสมกับประเพณี หรือวัฒนธรรมของเรา

☐ บ้านใหม่ของข้าพเจ้าถูกออกแบบมาอย่างเหมาะสมกับประเพณี หรือวัฒนธรรมของเรา
☐ ข้าพเจ้าต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงเกินไปเพื่อที่อยู่อาศัยในทำเลที่ตั้งใหม่ ☐ ข้าพเจ้าพอใจในจำนวนเงินที่ต้องจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัยในทำเลที่ตั้งใหม่
☐ บ้านใหม่ของข้าพเจ้ามีพื้นที่ไม่เพียงพอ หรือไม่มีความเป็นส่วนตัวให้กับครอบครัวของข้าพเจ้า ☐ บ้านใหม่ของข้าพเจ้ามีพื้นที่เพียงพอ และมีความเป็นส่วนตัวให้กับครอบครัวของข้าพเจ้า
☐ ข้าพเจ้าจะต้องเดินทางไปทำงานไกลกว่าเดิม หรือใช้เวลาในการเดินทางเพิ่มขึ้นหลายชั่วโมง ☐ ระยะทางที่ข้าพเจ้าเดินทางไปทำงาน และเวลาในการเดินทางนั้นสามารถยอมรับได้
☐ ข้าพเจ้าเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มขึ้น ☐ ข้าพเจ้าเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางจำนวนเท่าเดิม หรือน้อยกว่า
☐ ข้าพเจ้าเข้าไม่ถึงน้ำดื่มที่สะอาดและปลอดภัยใกล้บริเวณบ้านใหม่ ☐ ข้าพเจ้าสามารถเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาดและปลอดภัยใกล้บริเวณบ้านใหม่
☐ บ้านใหม่ของข้าพเจ้าอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่ ลูกหลานของข้าพเจ้าสามารถเข้าเรียนได้ ☐ บ้านใหม่ของข้าพเจ้าตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียนที่ ลูกหลานของข้าพเจ้าสามารถเข้าเรียนได้
☐ บ้านใหม่ของข้าพเจ้าตั้งอยู่ไกลจากบริการที่จำเป็น เช่น สถานพยาบาลของรัฐ ☐ บ้านใหม่ของข้าพเจ้ามีบริการที่จำเป็น เช่น สถานพยาบาลของรัฐ อยู่ใกล้ๆ

28. หากคุณกำลังเผชิญกับการบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัย อะไรคือสิ่งที่บังคับให้คุณต้องย้าย เลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

☐ พวกเขาจะ <u>ข่มขู่</u> เราด้วยการใช้กำลังและความรุนแรงเพื่อให้พวกเรากลัวแล้วย้ายออกไป ☐ พวกเขา <u>ได้ข่มขู่</u> พวกเราโดยใช้กำลังบังคับและใช้ความรุนแรงเพื่อให้พวกเรากลัว แล้วย้ายออกไป
☐ พวกเขาจะ <u>ใช้ความรุนแรง</u> ทางร่างกายเพื่อให้ข้าพเจ้า หรือคนอื่นในชุมชนของข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บเพื่อบังคับให้เราย้ายออกไป ☐ พวกเขา <u>ได้ใช้ความรุนแรง</u> ทางร่างกายเพื่อให้ข้าพเจ้า หรือคนอื่นในชุมชนของข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บเพื่อบังคับให้เราย้ายออกไป
☐ แหล่งทำกินของข้าพเจ้า <u>จะถูกทำลาย</u> พวกเราจะต้องย้ายออกไปเพราะเราไม่มีทางเลือกอื่น ☐ แหล่งทำกินของข้าพเจ้า <u>ได้ถูกทำลาย</u> ไป พวกเราจำเป็นต้องย้ายออกไปเพราะเราไม่มีทางเลือกอื่น
☐ พวกเรา <u>จะไม่สามารถ</u> ใช้บริการต่าง ๆ เช่น น้ำดื่ม และไฟฟ้า พวกเรา <u>จะต้องย้าย</u> ออกไปเพราะเราไม่มีทางเลือกอื่น ☐ พวกเรา <u>ไม่สามารถ</u> ใช้บริการต่าง ๆ เช่น น้ำดื่ม และไฟฟ้า พวกเรา <u>ได้ย้าย</u> ออกไปเพราะพวกเราไม่มีทางเลือกอื่น
☐ พวกเขาจะใช้การบีบบังคับ และข่มขู่ เช่น บอกพวกเราว่าจะไม่ได้รับการชดเชย พวกเราจะตกงาน หรือประสบกับผลกระทบอื่น ๆ ☐ พวกเขาใช้การบีบบังคับ และข่มขู่ เช่น บอกพวกเราว่าจะไม่ได้รับการชดเชย พวกเราจะตกงาน หรือประสบกับผลกระทบอื่น ๆ
☐ โครงการจะ <u>ส่งผลกระทบต่อ</u> สุขภาพและการดำรงชีวิตของเรา ดังนั้นพวกเราจะต้องย้ายออกไป ☐ โครงการ <u>ได้ส่งผลกระทบต่อ</u> สุขภาพและการดำรงชีวิตของเรา ดังนั้นพวกเราจึงต้องย้ายออกไป
☐ พวกเขาจะ <u>ใช้รถไถดิน</u> ปล่อยให้น้ำท่วม จุกตะกอน หรือวิธีอื่น ๆ เพื่อให้พวกเรากลัว แล้วย้ายออกไป ☐ พวกเขา <u>ได้ใช้รถไถดิน</u> ปล่อยให้น้ำท่วม จุกตะกอน หรือวิธีอื่น ๆ เพื่อให้พวกเรากลัว แล้วย้ายออกไป

- ไม่มีความรุนแรงทางกายภาพหรือการข่มขู่เกิดขึ้น พวกเราสมัครใจยอมรับทางเลือกที่จะได้รับการชดเชยและการย้ายไปอยู่ที่ใหม่
- ไม่ได้เกิดความรุนแรงทางกายภาพหรือการข่มขู่ขึ้น พวกเราสมัครใจยอมรับทางเลือกที่จะได้รับการชดเชยและการย้ายไปอยู่ที่ใหม่

29. โปรดอธิบายประสบการณ์ของคุณ การเก็บรวบรวมคำพูดความคิดเห็นและตัวอย่างในหัวข้อนี้เป็นเรื่องสำคัญ โปรดใช้เวลาเขียนหรือเล่าประสบการณ์ของคุณจากการถูกบังคับให้ย้ายออกจากสถานที่อยู่อาศัย

.....

.....

.....

.....

.....

30. หากคุณกำลังเผชิญกับการถูกบังคับให้ย้ายออกจากที่อยู่อาศัย สถานะในการครอบครองที่ดินและบ้านของคุณเป็นอย่างไร

- ข้าพเจ้าเป็นเจ้าของที่ดิน และมีโฉนดที่ดินของที่ดินนี้
- ชุมชนของข้าพเจ้ามีโฉนดที่ดินของที่ดินของพวกเรา
- ข้าพเจ้ามีสิทธิในการเป็นเจ้าของที่ดินนี้ แต่ยังไม่ได้ออโฉนดที่ดินอย่างเป็นทางการ
- ชุมชนของข้าพเจ้ามีสิทธิในที่ดินนี้ แต่พวกเรายังไม่ได้ออโฉนดที่ดินอย่างเป็นทางการ
- ข้าพเจ้ามีสิทธิเป็นเจ้าของที่ดินนี้ แต่รัฐบาลปฏิเสธที่จะออกโฉนดที่ดินให้แก่ข้าพเจ้า
- ชุมชนของข้าพเจ้ามีสิทธิในที่ดินนี้ แต่รัฐบาลปฏิเสธที่จะออกโฉนดที่ดินให้แก่พวกเรา
- ข้าพเจ้าเช่าที่ดินผืนนี้
- ชุมชนของข้าพเจ้ามีสิทธิใช้ที่ดินนี้ หรือมีสิทธิใช้ทรัพยากรจากที่ดินนี้
- ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ที่นี้ แต่ไม่มีโฉนดที่ดิน หรือสัญญาเช่า
- ข้าพเจ้าได้รับการออกโฉนดสำหรับที่ดินผืนนี้ แต่พบว่ารัฐบาลได้ให้โฉนดที่ดินสำหรับที่ดินของข้าพเจ้าแก่ผู้อื่น หรือบริษัท
- อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

ความคิดเห็น:

.....

.....

.....
.....

31. คุณ หรือครอบครัวของคุณได้เจรจาต่อรองเรื่องการชดเชยสำหรับบ้าน ที่ดิน หรือทรัพยากรอื่น ๆ ของคุณหรือไม่

- ใช่ พวกเราได้เจรจาต่อรองเรื่องการชดเชย
- ไม่ แต่พวกเราต้องการเจรจาต่อรองเรื่องการชดเชย
- ไม่ พวกเราไม่ได้เจรจาต่อรองเรื่องการชดเชย
- ไม่ พวกเราปฏิเสธที่จะเจรจาต่อรองเรื่องการชดเชย

32. หากคุณหรือครอบครัวของคุณได้เจรจาหรือต้องการเจรจาต่อรองเรื่องการชดเชย คุณหรือครอบครัวได้รับหรือจะได้รับการชดเชยอะไรบ้าง

☐ เราได้บ้านหลังใหม่
☐ เราจะได้บ้านหลังใหม่
☐ เราต้องการที่จะได้บ้านหลังใหม่
☐ เราได้รับเงินสดเป็นค่าชดเชย
☐ เราจะได้รับเงินสดเป็นค่าชดเชย
☐ เราต้องการที่จะได้รับเงินสดเป็นค่าชดเชย
☐ เราได้รับที่ดินสำหรับสร้างบ้าน
☐ เราจะได้รับที่ดินสำหรับสร้างบ้าน
☐ เราต้องการที่จะได้รับที่ดินสำหรับสร้างบ้าน
☐ เราได้รับที่ดินสำหรับการทำสวน ทำไร่
☐ เราจะได้รับที่ดินสำหรับการทำสวน ทำไร่

☐ เราต้องการที่จะได้รับที่ดินสำหรับการทำสวน ทำไร่
☐ เราเข้าถึงทรัพยากรในทำเลที่ตั้งแห่งใหม่ ☐ เราจะได้เข้าถึงทรัพยากรในทำเลที่ตั้งแห่งใหม่ ☐ เราต้องการที่จะได้รับการเข้าถึงทรัพยากรในทำเลที่ตั้งแห่งใหม่
☐ เราไม่ได้รับการชดเชยโดยตรง แต่ชุมชนของพวกเราได้รับการชดเชยร่วมกัน ☐ เราจะไม่ได้รับการชดเชยโดยตรง แต่ชุมชนของพวกเราได้รับการชดเชยร่วมกัน ☐ เราต้องการที่จะได้รับการชดเชยสำหรับชุมชนของพวกเราทั้งหมดร่วมกัน
☐ เราและชุมชนของพวกเราไม่ได้รับการชดเชย ☐ เราและชุมชนของพวกเราจะไม่ได้รับการชดเชย
☐ เรามีทางเลือกในการรับการชดเชย แต่พวกเราจะไม่ยอมรับ ☐ เราจะมีทางเลือกในการรับการชดเชย แต่พวกเราจะไม่ยอมรับ
☐ อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)

33. หากคุณกำลังได้รับการชดเชย สิ่งที่คุณได้รับเหมาะสมและเพียงพอต่อความจำเป็นของคุณหรือไม่

- ใช่ เราได้รับการชดเชยเหมาะสมกับความจำเป็นของเรา
- ค่อนข้างเหมาะสม การชดเชยเพียงพอต่อความต้องการขั้นพื้นฐาน แต่ทำให้คุณภาพชีวิตของพวกเราแย่ลง
- ไม่เหมาะสม การชดเชยไม่เหมาะสมและเพียงพอต่อความจำเป็นของเรา

โปรดอธิบาย.....

34. หากคุณได้รับที่ดิน โปรดอธิบายว่าที่ดินนั้นดีกว่าหรือแย่กว่าเดิม หรือมีค่าเท่ากับที่ดินที่คุณเคยมีมาก่อน

.....
.....

35. หากคุณสามารถออกแบบกระบวนการตั้งถิ่นฐานใหม่ และกระบวนการชดเชย คุณจะออกแบบให้แตกต่างไปจากสิ่งที่คุณพัฒนาโครงการทำอยู่หรือไม่

- แตกต่าง
- ค่อนข้างแตกต่าง
- ไม่แตกต่าง

โปรดอธิบายว่าจะมีความแตกต่างอย่างไร

.....
.....
.....
.....

หมวด 3: การมีส่วนร่วมของคุณในโครงการ

36. หากชุมชนของคุณไม่ได้เป็นผู้เสนอโครงการนี้ คุณเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาได้อย่างไร และเมื่อใด
เลือกเฉพาะคำตอบที่ตรงกับคุณ

คุณรู้มาจาก...	คุณเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการนี้เมื่อใด		
เอกสารทางการของรัฐบาล หรือ ของบริษัท	☐ ระหว่างการ วางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำ โครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
การประชุมปรึกษาและฟังความ คิดเห็นชุมชนที่จัดขึ้นโดย เจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือบริษัท	☐ ระหว่างการ วางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำ โครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
เจ้าหน้าที่รัฐหรือของบริษัทเข้ามา ในชุมชน แล้วเริ่มทำกิจกรรมใน พื้นที่	☐ ระหว่างการ วางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำ โครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
การประชุมของชุมชน	☐ ระหว่างการ วางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำ โครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
กิจกรรมของประชาสังคม การ ประชุม หรือเอกสารต่าง ๆ	☐ ระหว่างการ วางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำ โครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
หนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์	☐ ระหว่างการ วางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำ โครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
แผ่นพับที่ถูกแจกจ่าย	☐ ระหว่างการ วางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำ โครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
การประชุมของโรงเรียน	☐ ระหว่างการ วางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำ โครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง

เพื่อน	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
ชุมชนใกล้เคียง	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
กิจกรรมทางศาสนา	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
เพิ่งทราบตอนนี้ จากแบบสำรวจนี้	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง

ความคิดเห็น:

.....

.....

37. คุณได้เข้าร่วมการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็น และสอบถามแนวความคิดของคุณเกี่ยวกับโครงการพัฒนานี้หรือไม่ อย่างไร และเมื่อไหร่ เลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

คุณได้ร่วมการปรึกษาและฟังความคิดเห็นอย่างไร?	คุณได้รับการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นเมื่อใด?		
ข้าพเจ้าไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็น	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
ข้าพเจ้าร่วมการสัมภาษณ์	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
ข้าพเจ้าร่วมการสำรวจ	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
ข้าพเจ้าได้รับเชิญไปประชุม	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง

มีการถามความคิดเห็นข้าพเจ้าเกี่ยวกับร่างของแผนโครงการ	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
มีการถามความคิดเห็นของข้าพเจ้าเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
ผู้พัฒนาโครงการเข้ามาพบข้าพเจ้าและครอบครัว	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
ผู้พัฒนาโครงการพบพวกเราในที่ประชุมร่วมกับผู้ได้รับผลกระทบคนอื่น ๆ	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง
อื่น ๆ (โปรดอธิบายในกล่องความคิดเห็น)	☐ ระหว่างการวางแผนโครงการ	☐ หลังจากแผนการทำโครงการเสร็จ	☐ เมื่อเริ่มการก่อสร้าง

ความคิดเห็น:

.....

.....

.....

ในส่วนของกรณีเหมืองแร่ถ่านหินที่อมก๋อย ให้ใช้ข้อมูลในตารางด้านล่างนี้
 คุณได้เข้าร่วมการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็น และสอบถามแนวความคิดของคุณเกี่ยวกับโครงการพัฒนานี้
 หรือไม่ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “รับรู้/เข้าร่วม” ถ้าได้เข้าร่วมหรือรับรู้ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง “ไม่
 รับรู้/ไม่ได้เข้าร่วม” ข้อความทั้งหมดได้คัดกรองจากภาคผนวกแนบท้ายรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
 ฉบับที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ลำดับ	รายการกิจกรรมการดำเนินโครงการพัฒนานี้	ความคิดเห็น	
		รับรู้/ ได้เข้าร่วม	ไม่ได้รับรู้/ ไม่ได้เข้า ร่วม
1	ครัวเรือนท่านเป็นหนึ่งในครัวเรือนที่มีผู้มาติดต่อขอซื้อที่ดินชาวบ้านในหมู่บ้านช่วง ปี พ.ศ. 2530		
2	ครัวเรือนท่านทราบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2551 อบต.อมก๋อย มีมติเห็นชอบให้บริษัทฯ เข้าทำประโยชน์ที่ดินเพื่อเปิดเหมืองแร่		
3	ครัวเรือนท่านทราบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2551 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 เชียงใหม่ มีการตรวจสอบพื้นที่ป่าไม่ว่าเป็นป่าเสื่อมโทรม		
4	ครัวเรือนท่านได้เข้าร่วมลงมติจากการประชาคมหมู่บ้าน และเห็นชอบให้ดำเนินการเหมืองแร่โดยมีเงื่อนไขตามที่บริษัทตกลงกับชุมชน ในช่วงปี พ.ศ. 2552 (โดยมีหลักฐานตามภาคผนวกในรายงาน EIA)		
5	ครัวเรือนท่านทราบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2553 อำเภออมก๋อยมีหนังสือแจ้งความเห็นชอบของชาวบ้านไม่คัดค้านการทำเหมืองแร่ เพื่อประกอบการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม		
6	ครัวเรือนท่านทราบว่า ทางก้านันได้มีหนังสือถึงถึงอำเภออมก๋อยช่วงปี พ.ศ. 2553 มีการอนุญาตให้ย้ายทางน้ำสาธารณะบริเวณพื้นที่ทำเหมืองแร่		
7	ตัวแทนครัวเรือนได้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ณ วัดแม่อ่างขาง เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2553		
8	ครัวเรือนท่านได้เป็นตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการเหมืองแร่ในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2554		

38. หากคุณสามารถเข้าร่วมการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็น คุณมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการให้ความคิดเห็น และแนวความคิดเกี่ยวแผนของโครงการนี้หรือไม่

- มีข้อมูลเพียงพอ
- ไม่มีข้อมูลเพียงพอ
- ข้าพเจ้าไม่ทราบ

39. หากคุณไม่มีข้อมูลเพียงพออย่างที่คุณต้องการ เพราะเหตุใด

- ข้อมูลของโครงการเข้าใจยาก
- ไม่มีข้อมูลของโครงการที่เป็นภาษาของข้าพเจ้า
- ข้อมูลของโครงการไม่สมบูรณ์ หรือมีคนบอกข้าพเจ้าว่าโครงการจะไม่ส่งผลกระทบต่อทางลบ
- ข้อมูลของโครงการอยู่ในเมืองที่ห่างไกลซึ่งข้าพเจ้าไม่ค่อยจะเดินทางไปแถวนั้น
- ข้าพเจ้าขอข้อมูลโครงการแต่ได้รับการปฏิเสธไม่ให้ข้อมูล
- ข้าพเจ้าไม่ทราบว่า จะรับข้อมูลของโครงการได้อย่างไร

40. หากคุณสามารถเข้าร่วมการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็น แผนของโครงการได้รวมความคิดเห็นของคุณไว้หรือไม่

- ถูกนำไปรวม
- ถูกนำไปรวมบางส่วน
- ไม่ถูกนำไปรวม
- ข้าพเจ้าไม่ทราบ

โปรดอธิบาย

.....

.....

41. หากคุณสามารถเข้าร่วมการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็น คุณรู้สึกปลอดภัย และสบายใจที่จะแสดงความคิดเห็นและแนวความคิดเกี่ยวกับโครงการอย่างตรงไปตรงมา แม้กระทั่งความคิดเห็นที่ต่อต้านโครงการหรือไม่

- ใช่ ข้าพเจ้ารู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความรู้สึกที่แท้จริง ถามคำถาม และให้ความคิดเห็นของข้าพเจ้าเกี่ยวกับโครงการ
- ค่อนข้างจะ รู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความรู้สึกที่แท้จริง ถามคำถาม และให้ความคิดเห็นของข้าพเจ้าเกี่ยวกับโครงการ แต่ไม่ทั้งหมด
- ไม่รู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความรู้สึกที่แท้จริง ถามคำถาม และให้ความคิดเห็นของข้าพเจ้าเกี่ยวกับโครงการ

โปรดอธิบายว่าทำไมคุณจึงรู้สึกเช่นนี้

.....

.....

42. หากคุณสามารถเข้าร่วมการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็น คุณจะแสดงความคิดเห็นว่าอย่างไร

- ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับโครงการตามที่ได้วางแผนไว้
- ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับโครงการโดยรวม แต่ข้าพเจ้าต้องการเสนอให้เปลี่ยนแปลงบางอย่างในแผน
- ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับโครงการทั้งหมด แต่ข้าพเจ้าต้องการเสนอให้เปลี่ยนแปลงบางอย่างในแผน
- ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับโครงการทั้งหมด และต้องการให้โครงการหยุดดำเนินการ
- ข้าพเจ้าไม่สามารถตัดสินใจได้ ข้าพเจ้าต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติม และเวลาในการคิดเกี่ยวกับโครงการมากกว่านี้
- อื่น ๆ

โปรดอธิบาย

.....

.....

43. จากประสบการณ์ของคุณกับโครงการนี้ คุณมีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นที่ดี เพื่อออกแบบโครงการพัฒนาในชุมชนหรือภูมิภาคของคุณในอนาคตอย่างไร

.....

.....

.....

.....

44. ปัจจุบันธนาคารระหว่างประเทศต่างๆ ปรึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและจัดลำดับสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศของคุณ คุณคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับกระบวนการนี้

- ข้าพเจ้าเห็นด้วย
- ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย
- ข้าพเจ้าไม่ทราบ

45. คุณคิดว่ากระบวนการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นที่ดีเพื่อออกแบบแผนการพัฒนาหรือวิสัยทัศน์ของทั้งประเทศ ควรมีลักษณะเช่นใด โปรดอธิบายทัศนะของคุณ

.....

.....

.....

.....

.....

46. เคยมีตัวแทนของรัฐบาลมาพูดคุยปรึกษากับคุณหรือไม่ว่าจะอะไรคือสิ่งที่คุณคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญหรือจำเป็นในการพัฒนาชุมชนของคุณ

เคย

ไม่เคย

โปรดอธิบายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของคุณ

.....

.....

.....

.....

.....

47. คุณเคยได้รับโอกาสจากตัวแทนของรัฐบาลเพื่อเสนอแนะแนวความคิดเกี่ยวกับโครงการพัฒนาสำหรับชุมชนของคุณหรือไม่

เคย

ไม่เคย

ข้าพเจ้าไม่ทราบ

หากคุณเคย โปรดอธิบายว่าคุณได้เสนอแนะแนวความคิดในการพัฒนาของคุณอย่างไร

.....

.....

.....

.....

48. ชุมชนของคุณได้มีการกำหนดว่าอะไรมีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาชุมชนหรือไม่

ใช่

ไม่ใช่

ไม่ใช่ แต่ข้าพเจ้าต้องการทำกระบวนการนี้

ข้าพเจ้าไม่ทราบ

หากตอบว่าใช่ โปรดแลกเปลี่ยนว่าชุมชนของคุณกำหนดความสำคัญและสิ่งจำเป็นในการพัฒนาของคุณเมื่อไหร่
อย่างไร

.....
.....
.....
.....

49. หากคุณสามารถพูดคุยกับผู้พัฒนาโครงการ และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง คุณจะบอกอะไรกับพวกเขา

.....
.....
.....
.....

หมวด 4: การตัดสินใจของชุมชน

50. คุณคิดว่าชุมชนของคุณสามารถปฏิบัติการภายในชุมชนอะไรบ้าง (ถ้ามี) ที่จะส่งผลเปลี่ยนแปลงโครงการ (ไปเซ็คโทรมไลน์ เครือข่ายอมก๋อย)

ปฏิบัติการภายในชุมชน	ความคิดของข้าพเจ้า		
จัดตั้งในชุมชน	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้าต้องการที่จะทำสิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำสิ่งนี้
เพิ่มความตระหนักในชุมชนของข้าพเจ้า	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้าต้องการที่จะทำสิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำสิ่งนี้
เข้าร่วมงานวิจัยโดยชุมชน	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้าต้องการที่จะทำสิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้าไม่รู้รู้สึกปลอดภัย หรือสบายใจในการทำสิ่งนี้
เข้าร่วมการทำแผนที่ทรัพย์สินของชุมชน	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้าต้องการที่จะทำสิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำสิ่งนี้
เข้าร่วมการเฝ้าระวังติดตามโดยชุมชน	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้าต้องการที่จะทำสิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำสิ่งนี้
การประท้วง หรือการแสดงออกรูปแบบอื่น	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้าต้องการที่จะทำสิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้าไม่รู้รู้สึกปลอดภัย หรือสบายใจในการทำสิ่งนี้

โปรดอธิบายปฏิบัติการอื่น ๆ ที่คุณได้ทำ หรือต้องการที่จะทำ

.....

.....

.....

51. ปฏิบัติการภายนอกชุมชนอะไร (ถ้ามี) ที่คุณคิดว่าสามารถทำได้เพื่อส่งผลเปลี่ยนแปลงโครงการ

ปฏิบัติการนอกชุมชน	ความคิดของข้าพเจ้า		
ยื่นหนังสือให้ศูนย์ดำรง ธรรมที่อำเภออมก๋อย			
ยื่นหนังสือให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดเชียงใหม่			
ให้ข้อมูล สส.อภิปรายใน สภา			
เข้าพบหรือแจ้งข่าว สื่อมวลชน			
ใช้สื่อสังคมออนไลน์			
รับฟังการชี้แจงจาก อุตสาหกรรมเหมืองแร่ จังหวัดเชียงใหม่			
เข้าร่วมเวทีประชา พิจารณ์ (โรงเรียนบ้านแม่ อ่างช้าง)			
ส่งข้อร้องเรียนไปที่ ผู้พัฒนาโครงการ	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่ง นี้
เข้าพบตัวแทนของบริษัท	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย

		ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้
เข้าพบรัฐบาลท้องถิ่น	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้
ใช้กระบวนการศาลใน ท้องถิ่น	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้
เข้าพบสื่อมวลชน หรือใช้ สื่อสังคมออนไลน์	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้
เข้าพบกับรัฐบาล ส่วนกลาง	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้
ฟ้องร้องในศาล ระดับประเทศ	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้
เข้าพบองค์กรสิทธิ มนุษยชน	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้
ฟ้องร้องในศาลระหว่าง ประเทศ	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้
ยื่นข้อร้องเรียนไปยัง องค์การสหประชาชาติ	☐ ข้าพเจ้าทำสิ่งนี้แล้ว	☐ ข้าพเจ้า ต้องการที่จะทำ สิ่งนี้	☐ ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำ สิ่งนี้

โปรดอธิบายปฏิบัติการอื่น ๆ ที่คุณได้ทำหรือต้องการที่จะทำ

.....

.....

.....

52. ชุมชนของคุณได้ทำการวัด และบันทึกข้อมูลมูลค่าของบ้าน ที่ดิน และทรัพยากรของคุณที่จะสูญเสีย หรือ ถูกทำลายจากโครงการนี้หรือไม่

- ทำแล้ว
- ไม่ได้ทำ
- ยังไม่ได้ทำ แต่ข้าพเจ้าต้องการที่จะทำ
- ข้าพเจ้าไม่ทราบ

.....

.....

.....

53. หากชุมชนของคุณได้ทำแผนที่ทรัพยากร และทรัพย์สินต่าง ๆ ข้อมูลที่คุณเก็บรวบรวมมีผลเปลี่ยนแปลง การออกแบบโครงการ หรือการตั้งถิ่นฐานใหม่ หรือแผนการชดเชยหรือไม่

- มีผล
- ไม่มีผล
- ข้าพเจ้าไม่ทราบ

โปรดอธิบายว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไร และเกิดขึ้นได้อย่างไร

.....

.....

.....

54. หากคุณมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับโครงการพัฒนา คุณทราบหรือไม่ว่าคุณสามารถส่งข้อร้องเรียนของคุณไปที่ ไหน อย่างไร

คุณทราบหรือไม่...			
ส่งไปที่ไหน	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ	☐ ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม
ส่งอย่างไร	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ	☐ ข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม

55. สมาชิกชุมชนสามารถเฝ้าระวังติดตาม และรายงานว่าโครงการปฏิบัติตามกฎหมายและสัญญาของโครงการ ชุมชนของคุณจะเฝ้าระวังติดตามการดำเนินการโครงการนี้หรือไม่

- ใช่
- ไม่ใช่
- ไม่ใช่ แต่ข้าพเจ้าต้องการที่จะติดตาม
- ข้าพเจ้าไม่ทราบ

ถ้ามีโปรดอธิบายคร่าว ๆ ถึงวิธีการเฝ้าระวังติดตามโครงการโดยชุมชนของคุณ

.....

.....

.....

56. “การพัฒนา” คือ คำที่แต่ละคนให้ความหมายแตกต่างกัน สำหรับคุณแล้วการเปลี่ยนแปลงประเภทไหนที่คุณคิดว่าจะพัฒนาความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนของคุณได้อย่างแท้จริง เลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

- พัฒนางาน และรายได้ของประชาชน
- สามารถใช้ไฟฟ้าได้มากขึ้น
- ปรับปรุงความเสมอภาคทางเพศ และสิทธิมนุษยชนของสตรี
- ประชาชนมีความมั่นคงในเอกสารสิทธิที่ดิน และมีที่อยู่อาศัยที่ดี
- สามารถเข้าถึงพลังงานสะอาดได้มากขึ้น
- ใช้และพัฒนาแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติของประเทศเรา
- สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมขั้นพื้นฐานได้มากขึ้น
- บริการขนส่งมวลชนดีขึ้น
- สุขภาพ และการเข้าถึงการดูแลสุขภาพดีขึ้น
- ถนนดีขึ้น
- เพิ่มช่องทางการค้าขาย
- คุณภาพของโรงเรียน และสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ดีขึ้น
- โครงการด้านเกษตรกรรมสำหรับชุมชนชาวไร่ ชาวสวนดีขึ้น
- เพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ
- ให้การสนับสนุนหรือให้ทุนเพื่อการศึกษา

- สภาพแวดล้อมสะอาดและสมบูรณ์
 - เพิ่มการท่องเที่ยว
 - สนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงอาหาร
 - ปรับปรุงสุขภาพ
 - มีอาหารที่ดีต่อสุขภาพเพียงพอ
 - ลดความเหลื่อมล้ำ ระหว่างความรวยและความจน
 - เข้าถึงน้ำสะอาดได้มากขึ้น
 - เคารพ ปกป้อง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
 - ไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง
 - อื่น ๆ (โปรดอธิบาย)
-
-
-

57. ในความเห็นของคุณ วิธีที่สำคัญที่สุดในการวัดว่าโครงการพัฒนามีประโยชน์หรือไม่คืออะไร

- หากโครงการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้
- หากโครงการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน
- หากโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
- หากโครงการปกป้อง เคารพ และเติมเต็มสิทธิมนุษยชนของประชาชน
- อื่น ๆ

ความคิดเห็น:

.....

.....

58. คุณคิดว่าโครงการจะสามารถออกแบบใหม่ในลักษณะที่จะสร้างความเสียหายน้อยลงได้หรือไม่

- ได้
- ไม่ได้
- อาจจะได้

โปรดแลกเปลี่ยนความเห็นเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือออกแบบโครงการแบบอื่นๆ

.....

.....

.....

59. คุณคิดว่าแนวความคิดในการพัฒนาของคุณมีความแตกต่างจากแนวความคิดในการพัฒนาของรัฐบาลหรือไม่

- แนวความคิดหรือวิสัยทัศน์ทั่วไปเหมือนกัน
- แนวความคิดหรือวิสัยทัศน์ทั่วไปแตกต่างกัน (โปรดอธิบาย)

ความคิดเห็น:

.....

.....

.....

60. คุณมีเรื่องอื่น ๆ ที่ต้องการจะบอกเพิ่มเติมในหัวข้อที่เราพูดคุยกันในวันนี้หรือไม่

.....

.....

.....

หมวด 5: ติดต่อสื่อสารกัน

เมื่อการวิจัยแล้วเสร็จ คุณสามารถตรวจทานผลที่ได้จากการวิจัย หากคุณต้องการจะติดตามข่าวสาร โปรดให้ข้อมูลในการติดต่อของคุณ

คุณจะให้ข้อมูลหรือไม่ให้ก็ได้ เราจะเก็บข้อมูลนี้ไว้เป็นความลับ

ชื่อ:	
ที่อยู่:	
เมือง:	
อีเมล:	
หมายเลขโทรศัพท์:	

ภาคผนวก 3

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่า

ชื่อเรียกชนเผ่าในท้องถิ่น

ชื่อหมู่บ้านตามประเพณี (ที่เรียกกันในชนเผ่า)

ข้อมูลครัวเรือน

รหัสประจำบ้าน 11 หลัก (ตามทะเบียนบ้าน) (ไม่มีใส่ 0 ทุกช่อง)

อยู่ในพื้นที่สำนักทะเบียนท้องถิ่น (ชื่อ อบต)

บ้านเลขที่ หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....

ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์

หัวหน้าครัวเรือน (เจ้าบ้าน)

ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว)..... ชื่อสกุล.....

เลขบัตรประจำตัวประชาชน

หมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี)

ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดย

ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว).....

หมายเลขโทรศัพท์

วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล / ./พ.ศ. 25

ข้อมูลสมาชิกของครัวเรือน ณ ปีที่สำรวจ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล (เลขบัตรประชาชน 13 หลัก)	ชนเผ่า	เพศ (ตึก ✓)		อายุ (ปี/ เดือน)	ระดับ การศึกษา	อาชีพ	ศาสนา	ความสัมพันธ์ กับหัวหน้า ครัวเรือน	ความเชี่ยวชาญ และองค์ความรู้ ทางภูมิปัญญา	ตำแหน่ง ทางสังคม
			ชาย	หญิง							
1 □□□□□□□□□□□□□										
2 □□□□□□□□□□□□□										
3 □□□□□□□□□□□□□										
4 □□□□□□□□□□□□□										
5 □□□□□□□□□□□□□										
6 □□□□□□□□□□□□□										
7 □□□□□□□□□□□□□										

ข้อมูลที่อยู่อาศัยและการถือครองที่ดินของครัวเรือน

1. บ้านที่อยู่อาศัยมีองค์หลักประกอบเป็น

- ไม้ อิฐและปูน ครึ่งไม้ครึ่งปูน ไม้ไผ่
 อื่นๆ.....

2. รูปแบบโดยรวมของบ้านเป็น

- บ้านชั้นเดียวติดพื้นดิน บ้านชั้นเดียวยกพื้นสูง
 บ้านสองชั้น กระท่อม/กระท้อบ
 อื่นๆ.....

3. ที่ดินตั้งบ้านเรือน

- มีรั้วล้อมรอบอาณาบริเวณชัดเจน ไม่มีอาณาบริเวณ
 อื่นๆ.....

4. ประวัติที่ดินตั้งบ้านเรือน

- มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภท
 โฉนด นส.4 นส.3/ก สทก. สปก. อื่นๆ
- การได้มาซึ่งที่ดินตั้งบ้านเรือน
 มรดก ซื้อ รัฐจัดสรร อื่นๆ
- ระยะเวลาการถือครองที่ดินปี

5. ประวัติการใช้ที่ดินทำกิน

- จำนวนที่ดินทำกิน ไม่มีที่ดินทำกิน
 มีที่ดินทำกิน จำนวน แปลง

6. รายได้และรายจ่ายของครัวเรือนต่อปี

แหล่งรายได้	จำนวนรายได้	ประเภทรายจ่าย	จำนวนรายจ่าย
จำหน่ายพืชผลการเกษตร		ค่าอาหาร	
รับจ้าง		ค่าน้ำ-ไฟฟ้า	
ค้าขาย		ค่าโทรศัพท์	
เงินเดือน		ค่าเล่าเรียนบุตรหลาน	
อื่นๆ		อื่นๆ	
รวม			

ข้อมูลรายละเอียดการถือครองที่ดินทำกิน การใช้ประโยชน์ และผลที่ได้รับจากที่ดินของครัวเรือน

*ให้ทำการสำรวจแปลงที่ดินโดยระบุรายละเอียดพิกัดแผนที่ลงในตารางหน้าสุดท้าย

แปลง ที่	ขนาดพื้นที่ (ไร่-งาน- ตรว.)	การใช้ ประโยชน์ (ที่นา/ที่สวน/ ที่ไร่/ปศุสัตว์/ ประมง)	เอกสารสิทธิ์ (นส.4/นส.3/ สค.1/สปก./ สทก.)		จำนวน ปี ถือ ครอง	ความเป็นเจ้าของ/การได้มา				พืชปลูก/ปศุสัตว์/ประมงในปีปัจจุบัน				ปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน และการใช้ที่ดินใน ปัจจุบันและอนาคต
			มี/ ไม่มี	ประเภท		มรดก	ซื้อ	เช่า	ราคา ซื้อ/เช่า (บาท)	ชื่อพืช/ สัตว์	ผลผลิตเก็บ เกี่ยวได้	รายได้ (บาท)	ค่าใช้จ่าย (บาท)	

ข้อมูลด้านการเข้าถึงสวัสดิการและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริหารท้องถิ่น

1. ครัวเรือนมีสมาชิกที่ได้รับสวัสดิการและความคุ้มครองจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/ภาครัฐ

ลำดับ	ชื่อสวัสดิการ	การได้รับสวัสดิการ				
		ทุก คน	เด็ก	ผู้สูงอายุ	หญิง ตั้งครรภ์	ผู้ พิการ
1	สวัสดิการ 30 บาทรักษาทุกโรค					
2	สวัสดิการเบี้ยผู้สูงอายุรายเดือน					
3	สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้พิการ					
4	สวัสดิการด้านการดูแลรักษาขณะ ตั้งครรภ์					
5	สวัสดิการด้านวัคซีนฟรี					
6	บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรคนจน)					
7	ชื่อสวัสดิการ					

2. ครัวเรือนมีสมาชิกได้รับเชิญให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม/กองทุนต่างๆ ที่จัดตั้งโดยภาครัฐ

ลำดับ	ชื่อกกลุ่ม/กองทุน	การได้รับเชิญ		สถานภาพในกลุ่มกองทุน		
		ได้/ ไม่	เข้า ร่วม/ ไม่เข้า ร่วม	สมาชิก	กรรมการ	ที่ ปรึกษา
1	กองทุนหมู่บ้าน (กองทุนเงินล้าน)					
2	กองทุนสวัสดิการวันละ 1 บาท					
3	กลุ่มพัฒนาสตรี					
4	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน					
5	กลุ่มพัฒนาอาชีพ					
6	กลุ่ม/กองทุน					
7	กลุ่ม/กองทุน					

3. การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน

ลำดับ	ชื่อกิจกรรมชุมชน	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
		ทุก คน ที่มี สิทธิ์	เฉพาะ หัวหน้า ครัวเรือน	สิ่ง ตัวแทน ครัวเรือน	เฉพาะ เด็ก และ เยาวชน	เฉพาะ ผู้สูงอายุ	ทุกคนใน ครัวเรือน
1	ประชาคมหมู่บ้าน						
2	การเลือกตั้งท้องถิ่น						
3	การเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร						
4	ประชุมประจำเดือน หมู่บ้าน						
5	การฝึกอบรมความรู้ด้าน ต่างๆ						
6	อื่น.....						

4. ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมาครัวเรือนท่านได้เกิดปัญหาเป็นคดีความใดบ้าง

ลำดับ	ปัญหาที่เกิดเป็นคดีความ	คู่กรณี				ผลทางคดี			
		จนท. รัฐ	รัฐ/ ท้องถิ่น	ปชช.	อื่นๆ	แพ้	ชนะ	เจรจา	ศาล
1	คดีเกี่ยวกับที่ดินทำกินและ ป่าไม้								
2	คดีอาญา								
3	คดีทางแพ่ง								
4	คดีทางละเมิด								
5	คดีลหุโทษ								
6	คดีอื่นๆ								

(ถ้ามี) ให้อธิบายเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. สิทธิความเป็นพลเมืองของครัวเรือน

ลำดับ	สิทธิความเป็นพลเมือง	การได้รับสิทธิ		
		ได้รับ	ไม่ได้รับ	อื่นๆ
1	สัญชาติไทยและมีบัตรประจำตัวประชาชนทุกคน			
2	สิทธิทางการเมือง เป็นผู้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและ ประชามติ			
3	สิทธิด้านการรักษาพยาบาล			
4	สิทธิด้านสวัสดิการทางสังคม			
5	สิทธิอื่น ๆ			

6. กรณีที่ครัวเรือนไม่ได้รับสิทธิใดสิทธิหนึ่งตามข้อ 5 ครัวเรือนได้มีการดำเนินการใดต่อไปนีหรือไม่

- ยื่นขอรับสิทธิจากภาครัฐ แต่ไม่ได้รับการพิจารณา
- อยู่ระหว่างดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐ ตั้งแต่ปี พ.ศ..... ถึง ปี พ.ศ.....
- ดำเนินการผ่านผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ..... ถึง ปี พ.ศ.....
- มีองค์กรภายนอกมาให้ความช่วยเหลือ คือ.....
- ไม่ได้ดำเนินการใดๆ

**8. ท่านรู้จักหน่วยงาน/องค์กรให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง
ดังต่อไปนี้หรือไม่**

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/เครือข่าย	การรับรู้	
		รู้จัก	ไม่รู้จัก
1	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ		
2	อนุญาโตตุลาการ		
3	ศาลปกครอง		
4	ศูนย์ดำรงธรรม		
5	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ / กองทุนยุติธรรม		
6	สภาพนายความ		
7	สภาชนเผ่าพื้นเมือง		

8	เครือข่ายนักปกป้องสิทธิมนุษยชนชนเผ่าพื้นเมือง		
9	สิทธิอื่น ๆ		

8. ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ลำดับ	กฎหมาย/นโยบาย	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง					
2	มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 สิงหาคม 2553 ว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง					
3	มติคณะรัฐมนตรี 2 มิถุนายน 2553 ว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล					
4	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560					
5	พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562					
6	พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562					
7	มติคณะรัฐมนตรี 30 มิถุนายน 2541 มาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้					
8	การประเมินผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ)					
9	พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560					
10	พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. 2562					
11	พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2559					
12	สิทธิอื่น ๆ					

เอกสารอ้างอิง

AIPP. INDIGENOUS PEOPLES HUMAN RIGHTS DEFENDERS FIELD HANDBOOK ON HUMAN RIGHTS DOCUMENTATION AND ADVOCACY. CHIANG MAI: AIPP PRINTING PRESS. 2015

FEDERICA D' ALESSANDRA ET ALL. HANDBOOK ON CIVIL SOCIETY DOCUMENTATION OF SERIOUS HUMAN RIGHTS VIOLATIONS. PUBLIC INTERNATIONAL LAW AND POLICY GROUP. 2016

JOSE MARTINEZ R. COB. UN DOC. E/CN.4/SUB.2/1986/7 AND ADD. 1-4.

<HTTPS://WWW.AMNESTY.OR.TH/LATEST/BLOG/62/>

อ. ชำนาญ จันทร์เรือง <HTTPS://WWW.BANGKOKBIZNEWS.COM/BLOG/DETAIL/636827>

Source: Workbook on Security: Practical Steps for Human Rights Defenders at risk, Frontline Defenders, www.frontlinedefenders.org

ไม่เอา
เหมืองแร่

STOP
the
MINE

SAVE
เหมืองแร่

STOP
the
MINE

SAVE
เหมืองแร่

SAVE
เหมืองแร่

SAVE
เหมืองแร่

NO
MINE